

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 25.5.2022 r.
COM(2022) 245 final

2022/0167 (COD)

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia

{SEC(2022) 245 final} - {SWD(2022) 245 final} - {SWD(2022) 246 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Przestępczość zorganizowana jest jednym z największych zagrożeń dla bezpieczeństwa Unii Europejskiej. W wyniku operacji EncroChat, Sky ECC i AN0M¹ przeprowadzonych w latach 2020–2021 ujawniono ponadnarodowy zasięg przestępczości zorganizowanej, związane z nią systematyczne stosowanie przemocy i korupcji oraz bezprecedensowy stopień infiltracji gospodarki. Na podstawie dochodzeń następczych wszczętych przez państwa członkowskie oraz Europol i Eurojust (ponad 2 500 dochodzeń w wyniku samej tylko operacji EncroChat) organy krajowe dokonały ponad 10 000 aresztowań, zatrzymały blisko 250 ton narkotyków i skonfiskowały ponad 600 mln EUR w gotówce, a także inne mienie, w tym setki pojazdów, statków morskich i powietrznych oraz artykułów luksusowych.

Organizacje przestępcze wykorzystują wyrafinowane środki do prania swoich ogromnych przychodów, które szacuje się na co najmniej 139 mld EUR rocznie^[1]. Jak podkreślono w unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej (2021–2025)², pozbawienie przestępców tych nielegalnych zysków ma zasadnicze znaczenie dla rozbicia działalności grup przestępczych i zapobieżenia infiltracji przez nie legalnej gospodarki. Ponieważ głównym motywem przestępczości zorganizowanej jest uzyskanie korzyści finansowej, odzyskiwanie mienia jest bardzo skutecznym mechanizmem powstrzymującym działalność przestępczą. Dążąc do zapewnienia, aby przestępstwa nigdy nie mogły się opłacać, Komisja ogłosiła w unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej zamiar wzmocnienia przepisów dotyczących odzyskiwania i konfiskaty mienia, uwzględniając sprawozdanie Komisji z 2020 r. pt. „Odzyskiwanie i konfiskata mienia: Przestępstwa nigdy nie mogą się opłacać”³.

W decyzji Rady z 2007 r. dotyczącej biur ds. odzyskiwania mienia⁴ nałożono na państwa członkowskie obowiązek ustanowienia biur ds. odzyskiwania mienia w celu ułatwienia śledzenia i identyfikacji korzyści pochodzących z przestępstwa oraz określono minimalne wymogi ułatwiające transgraniczną współpracę tych biur. W dyrektywie w sprawie

¹ Europol, „[Dismantling of an encrypted network sends shockwaves through organised crime groups across Europe](#)” [„Demontaż zaszyfrowanej sieci wstrząsnął zorganizowanymi grupami przestępczymi w całej Europie], 2 lipca 2020 r.; „[New major interventions to block encrypted communications of criminal networks](#)”, [„Nowe znaczące interwencje w celu zablokowania zaszyfrowanej komunikacji siatek przestępczych”], 10 marca 2021 r.; „[800 criminal arrested in biggest ever law enforcement operation against encrypted communication](#)”, [„800 przestępców aresztowanych w największej w historii operacji organów ścigania przeciwko komunikacji szyfrowanej”], 8 czerwca 2021 r.

² Komunikat Komisji w sprawie unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025 (COM(2021) 170 final, 14.4.2021).

³ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady pt. „Odzyskiwanie i konfiskata mienia: Przestępstwa nigdy nie mogą się opłacać” (COM(2020) 217, 2.6.2020).

⁴ Decyzja Rady 2007/845/WSiSW z dnia 6 grudnia 2007 r. dotycząca współpracy pomiędzy biurami ds. odzyskiwania mienia w państwach członkowskich w dziedzinie wykrywania i identyfikacji korzyści pochodzących z przestępstwa lub innego mienia związanego z przestępstwem, Dz.U. L 332 z 18.12.2007, s. 103.

konfiskaty⁵ z 2014 r., częściowo zastępującej wcześniejsze instrumenty prawne, ustanowiono minimalne zasady dotyczące zabezpieczania mienia pochodzącego z przestępstwa, zarządzania nim i jego konfiskaty. Mimo to systemy odzyskiwania mienia w państwach członkowskich nie są dobrze przygotowane do skutecznego radzenia sobie ze złożonymi sposobami działania organizacji przestępczych. Organy krajowe mają ograniczone możliwości szybkiego śledzenia, identyfikacji i zabezpieczania mienia; nieskuteczne zarządzanie zabezpieczonym mieniem oznacza, że traci ono na wartości, zanim zostanie wydane postanowienie o jego konfiskacie, a istniejące narzędzia konfiskaty nie obejmują wszystkich rynków przestępczych generujących wysokie przychody i nie uwzględniają złożonych struktur i metod działania organizacji przestępczych. Instytucje Unii od dawna dostrzegają potrzebę wzmocnienia unijnego systemu odzyskiwania mienia. W czerwcu 2020 r. Rada wezwała Komisję do rozważenia możliwości wzmocnienia ram prawnych dotyczących zarządzania zabezpieczonym mieniem oraz przyznania biuram ds. odzyskiwania mienia dodatkowych uprawnień, na przykład do zabezpieczenia mienia w trybie pilnym, oraz dostępu do zbioru rejestrów publicznych⁶. Parlament Europejski wezwał do wzmocnienia przepisów dotyczących odzyskiwania mienia⁷. Wezwania te stanowią uzupełnienie wcześniejszego wniosku obu współprawodawców o przeanalizowanie możliwości wprowadzenia dalszych wspólnych przepisów dotyczących konfiskaty mienia pochodzącego z działalności przestępczej, także w przypadku braku wyroku skazującego⁸.

W związku z powyższym proponowana dyrektywa w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia wzmocni zdolności właściwych organów do identyfikacji i zabezpieczania mienia oraz zarządzania nim, a także wzmocni i rozszerzy zdolności do konfiskaty, tak aby obejmowały one wszystkie istotne rodzaje działalności przestępczej prowadzone przez zorganizowane grupy przestępcze, umożliwiając tym samym konfiskatę całego mienia związanego z taką przestępczością. Dyrektywa poprawi również współpracę między wszystkimi organami zajmującymi się odzyskiwaniem mienia oraz będzie wspierała bardziej strategiczne podejście do odzyskiwania mienia dzięki większemu zaangażowaniu tych organów w realizację wspólnych celów w tej dziedzinie.

Ponadto, w odpowiedzi na agresję militarną Rosji przeciwko Ukrainie, Unia Europejska przyjęła środki ograniczające wobec Rosji i Białorusi, opierając się na środkach ograniczających ustanowionych pierwotnie w marcu 2014 r. w odpowiedzi na nielegalną aneksję Krymu i Sewastopola przez Rosję, oraz rozszerzając je. Środki te, przyjęte na podstawie art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i art. 215 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), obejmują środki sektorowe i środki indywidualne w formie

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/42/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie zabezpieczenia i konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w Unii Europejskiej, Dz.U. L 127 z 29.4.2014, s. 39.

⁶ Konkluzje Rady w sprawie usprawniania dochodzeń finansowych w celu zwalczania poważnej i zorganizowanej przestępczości, dokument Rady nr 8927/20 z 17 czerwca 2020 r.

⁷ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie wpływu przestępczości zorganizowanej na zasoby własne UE i na niewłaściwe wykorzystywanie funduszy unijnych, ze szczególnym uwzględnieniem zarządzania dzielonego z perspektywy audytu i kontroli, P9_TA(2021)0501 (2020/2221(INI)).

⁸ Oświadczenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie analizy, którą ma przeprowadzić Komisja, dokument Rady 7329/1/14/REV 1 ADD 1.

zabezpieczeń mienia i ograniczeń wjazdu, a także klauzule przeciwdziałające obchodzeniu przepisów, które zakazują świadomego i celowego udziału w działaniach mających na celu obejście tych środków, oraz inne zobowiązania, w szczególności do informowania o działaniach podjętych w celu wdrożenia unijnych środków ograniczających. Aby jeszcze silniej przeciwdziałać ryzyku naruszenia takich środków, Komisja przyjęła 25 maja 2022 r. wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie dodania naruszenia unijnych środków ograniczających do obszarów przestępczości określonych w art. 83 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁹, wraz z komunikatem dotyczącym dyrektywy w sprawie sankcji karnych za naruszenie unijnych środków ograniczających¹⁰, w celu wskazania naruszenia prawa Unii w zakresie środków ograniczających (naruszenie unijnych środków ograniczających) jako obszaru szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym. W komunikacie tym przedstawiono również w zarysie możliwą treść wniosku w sprawie dyrektywy ustanawiającej minimalne zasady dotyczące określania przestępstw i kar w tym obszarze przestępczości, która to dyrektywa może zostać przyjęta, jeżeli Rada przyjmie wspomniany wniosek dotyczący decyzji Rady po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, w rezultacie czego zostanie rozszerzony wykaz obszarów przestępczości, w których Unia może ustanowić minimalne zasady dotyczące określania przestępstw i kar. W związku z tym proponowana dyrektywa, obejmująca nie tylko przepisy dotyczące śledzenia i identyfikacji mienia oraz zarządzania nim, ale także przepisy dotyczące zabezpieczenia i konfiskaty, powinna mieć również zastosowanie do naruszeń unijnych środków ograniczających, jeżeli takie postępowanie wyczerpuje ustawowe znamiona przestępstwa.

Ponadto, aby ułatwić skuteczne wdrożenie unijnych środków ograniczających we wszystkich państwach członkowskich, proponowana dyrektywa zawiera przepisy umożliwiające szybkie śledzenie i identyfikację mienia będącego własnością lub kontrolowanego przez osoby lub podmioty objęte takimi środkami, w tym poprzez współpracę z państwami trzecimi, w celu wykrywania przestępstw związanych z naruszeniem unijnych środków ograniczających, zapobiegania im i prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Niniejszy wniosek wpisuje się w globalne zwalczanie przestępczości zorganizowanej, korupcji i prania pieniędzy. Wdraża się nim Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i protokoły do niej¹¹ oraz Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji¹², konwencję warszawską Rady Europy¹³, jak

⁹ Należy dodać numer referencyjny.

¹⁰ Należy dodać numer referencyjny.

¹¹ Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi; Protokół Narodów Zjednoczonych przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 55/25 z 15 listopada 2000 r. oraz protokół ONZ o handlu bronią, rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 55/255 z 31 maja 2001 r.

¹² Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji, rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 58/43 z 1 października 2003 r.

¹³ Konwencja Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu (CETS nr 198).

również zalecenie 4 Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF) – we wszystkich tych aktach wymaga się od państw–stron przyjęcia środków umożliwiających właściwym organom zabezpieczenie i konfiskatę korzyści pochodzących z przestępstwa i narzędzi służących do popełnienia przestępstwa.

Stanowi on również element szerzej zakrojonych działań na szczeblu UE mających na celu zwalczanie poważnej i zorganizowanej przestępczości. W tym kontekście uzupełnia on zestaw instrumentów legislacyjnych harmonizujących definicje przestępstw i sankcji związanych z działalnością przestępczą, a także innych instrumentów mających na celu zapobieganie lub zwalczanie powiązanych nielegalnych działań, takich jak podrabianie, nielegalny handel dobrami kultury, przestępstwa skarbowe i fałszowanie dokumentów urzędowych.

Z drugiej strony niniejszy wniosek jest spójny z unijną polityką bezpieczeństwa, która obejmuje zestaw środków o charakterze legislacyjnym i nielegislacyjnym mających na celu zapewnienie organom ścigania i organom sądowym narzędzi do zapobiegania różnorodnej działalności przestępczej i jej zwalczania oraz do zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa w Unii Europejskiej, w szczególności poprzez współpracę transgraniczną, oraz przyczynia się do jej skutecznej realizacji. Obejmują one w szczególności rozporządzenie (UE) 2018/1805¹⁴, które ułatwia wzajemne uznawanie nakazów zabezpieczenia i nakazów konfiskaty w całej Unii.

Jednocześnie wniosek przyczynia się do realizacji ram prawnych ustanawiających unijne środki ograniczające i jest z nimi spójny, co ma na celu zapewnienie ich kompleksowego wdrożenia w całej Unii i wymaga od państw członkowskich ustanowienia zasad dotyczących kar stosowanych w przypadku naruszenia odpowiednich przepisów.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Dyrektywa opiera się na art. 82 ust. 2, art. 83 ust. 1 i 2 oraz art. 87 ust. 2 TFUE.

Środki dotyczące zabezpieczenia i konfiskaty wchodzą w zakres stosowania art. 83 ust. 1 TFUE, który umożliwia ustanowienie norm minimalnych odnoszących się do określania kar w dziedzinach szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym w odniesieniu do przestępstw wymienionych w tym artykule. Zakres tych środków rozszerza się na przestępstwa popełnione w ramach organizacji przestępczych, przy czym przestępczość zorganizowana jest „europrestępstwem” w rozumieniu art. 83 ust. 1 TFUE. Obejmowałoby to również naruszanie unijnych środków ograniczających zharmonizowanych na poziomie UE. Uzasadnione jest również włączenie przestępstw, które zostały zharmonizowane na poziomie UE albo w przypadku których powiązana dziedzina polityki została zharmonizowana na poziomie UE, ponieważ proponowane środki dotyczące zabezpieczenia

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1805 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie wzajemnego uznawania nakazów zabezpieczenia i nakazów konfiskaty, Dz.U. L 303 z 28.11.2018, s. 1.

i konfiskaty są niezbędne do zapewnienia skutecznej realizacji polityki Unii w dziedzinie, która stała się przedmiotem środków harmonizujących, a tym samym jest objęta zakresem stosowania art. 83 ust. 2 TFUE. Środki mające na celu poprawę zarządzania mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym są niezbędne do zapewnienia skutecznego wprowadzenia środków zabezpieczających i środków dotyczących konfiskaty oraz stanowią wymogi pomocnicze objęte zakresem stosowania art. 83 TFUE. Dotyczy to również przepisów, które mają na celu opracowanie bardziej kompleksowej strategii odzyskiwania mienia, w połączeniu z mechanizmami współpracy między organami na szczeblu krajowym, oraz przepisami, które mają na celu zapewnienie właściwym organom zasobów niezbędnych do wykonywania ich zadań.

Ponadto do skutecznej współpracy transgranicznej w zakresie zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania i prowadzenia dochodzeń w ich sprawie przyczyniają się także środki w zakresie śledzenia i identyfikacji mienia oraz współpraca biur ds. odzyskiwania mienia i biur ds. zarządzania mieniem z ich odpowiednikami w innych państwach członkowskich. W związku z tym są one objęte zakresem stosowania art. 87 ust. 2 TFUE.

Jako że zakres zastosowania art. 87 TFUE nie jest ograniczony pod względem objętych nim przestępstw, powyższe środki mają również zastosowanie do naruszeń unijnych środków ograniczających w zakresie, w jakim naruszenie takie wyczerpuje znamiona przestępstwa określone w prawie krajowym, oraz w zakresie, w jakim ułatwiają zapobieganie naruszeniom unijnych środków ograniczających i wykrywanie takich naruszeń.

Ponadto gwarancje proceduralne przewidziane w niniejszej dyrektywie, jak również przepis zapewniający zaspokojenie roszczeń ofiar, są objęte art. 82 ust. 2 TFUE.

- **Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)**

Indywidualne działania państw członkowskich w walce z przestępczością zorganizowaną nie są wystarczające, aby poradzić sobie z transgranicznym charakterem zorganizowanych grup przestępczych – 70 % grup przestępczych działających w UE funkcjonuje w ponad trzech państwach członkowskich¹⁵ oraz ukrywa i reinwestuje mienie pochodzące z działalności przestępczej na całym rynku wewnętrznym UE. Grupy przestępcze wykorzystują skomplikowaną sieć rachunków bankowych i przedsiębiorstw fasadowych w różnych jurysdykcjach, aby zamaskować ścieżkę audytu oraz ukryć źródło i własność środków finansowych, przy czym według doniesień przestępcy skupiają się na tych państwach członkowskich, które mają słabsze systemy odzyskiwania mienia¹⁶.

¹⁵ Europol, Ocena zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością w Unii Europejskiej pt. „[A Corrupting Influence: The infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime](#)” [„Demoralizujący wpływ: infiltracja i działanie przestępczości zorganizowanej na szkodę europejskiej gospodarki oraz społeczeństwa”] (2021).

¹⁶ Spotkanie z ekspertami Eurojustu w czerwcu 2016 r., cytat z dokumentu roboczego służb Komisji „Ocena skutków towarzysząca wnioskowi dotyczącemu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wzajemnego uznawania nakazów zabezpieczenia i nakazów konfiskaty”, SWD(2016) 468 final.

Wznowione starania w całej Unii ukierunkowane na uszczuplanie środków finansowych organizacji przestępczych mają zatem zasadnicze znaczenie dla skutecznego odzyskiwania narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa. Proponowana dyrektywa ułatwi współpracę transgraniczną i przyczyni się do skuteczniejszego zwalczania przestępczości zorganizowanej.

- **Proporcjonalność**

Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w art. 5 ust. 4 TUE proponowana dyrektywa ogranicza się do tego, co jest konieczne i proporcjonalne, aby wprowadzić wspólny minimalny standard w całej Unii.

We wniosku wzmocniono zdolności i narzędzia służące do śledzenia, zabezpieczania i konfiskowania nielegalnego mienia oraz zarządzania nim. Środki te zapewniają wystarczająco szeroki zakres stosowania, a przy tym są ukierunkowane w szczególności na nielegalne mienie związane z działalnością przestępczą prowadzoną w ramach przestępczości zorganizowanej. We wniosku sprecyzowano szereg obowiązków o bardziej ogólnym charakterze, zmniejszając tym samym różnice między państwami członkowskimi, które to różnice mogą stanowić przeszkodę we współpracy transgranicznej, oraz zapewniając większą jasność prawa.

Ponadto korzyści płynące z poprawy zdolności właściwych organów do śledzenia, identyfikacji, zabezpieczania i konfiskowania nielegalnego mienia, jak również do zarządzania nim przewyższają nad skutkami proponowanych środków dla państw członkowskich w zakresie niezbędnych zasobów i konieczności dostosowania ram krajowych.

Ponadto poszczególne środki ograniczają się do tego, co jest konieczne i proporcjonalne do celów, jakimi są zakłócenie zorganizowanej działalności przestępczej i pozbawienie przestępców znacznych nielegalnych zysków. Odbywa się to np. poprzez ograniczenie systematycznego wszczynania dochodzeń mających na celu śledzenie mienia do przestępstw, które prawdopodobnie przyniosą znaczne korzyści ekonomiczne. Osiąga się to również poprzez ograniczenie możliwości konfiskaty w przypadku braku wyroku skazującego za konkretne przestępstwo do przestępstw o poważnym charakterze i mogących przynieść znaczne korzyści. Ogólna proporcjonalność jest zapewniona dzięki połączeniu różnych środków z solidnymi zabezpieczeniami.

- **Wybór instrumentu**

Wniosek przyjmuje formę dyrektywy, której celem jest zapewnienie wspólnego minimalnego standardu dotyczącego środków zabezpieczających i środków dotyczących konfiskaty we wszystkich państwach członkowskich, przy jednoczesnym wzmocnieniu wspólnych zdolności w zakresie śledzenia i identyfikacji mienia, jak również zarządzania nim oraz ułatwieniu współpracy transgranicznej w zakresie przeciwdziałania korzyściom pochodzącym z przestępstwa. Wybór instrumentu prawnego pozostawia państwom członkowskim wystarczającą swobodę we wdrażaniu wspólnych środków zgodnie z krajowymi tradycjami prawnymi i uwarunkowaniami organizacyjnymi.

W proponowanej dyrektywie zawarto przepisy dotyczące biur ds. odzyskiwania mienia, które są obecnie uregulowane w decyzji Rady dotyczącej biur ds. odzyskiwania mienia, a także przepisy dotyczące aspektów konfiskaty, które są uregulowane w dyrektywie w sprawie konfiskaty oraz w decyzji ramowej Rady 2005/212/WSiSW w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa. Proponowana dyrektywa zastąpiłaby decyzję ramową Rady 2005/212/WSiSW, decyzję Rady dotyczącą biur ds. odzyskiwania mienia oraz dyrektywę w sprawie konfiskaty, ustanawiając w jednym instrumencie wspólne standardy w zakresie śledzenia, identyfikacji, zabezpieczania i konfiskaty mienia oraz zarządzania nim. Połączenie rozproszonych wcześniej obowiązków w ramach jednego instrumentu zapewniłoby bardziej spójne i strategiczne podejście do odzyskiwania mienia oraz współpracę wszystkich właściwych podmiotów w ramach systemu odzyskiwania mienia.

- **Rada ds. Kontroli Regulacyjnej**

Ocenę skutków przedłożono Radzie ds. Kontroli Regulacyjnej 2 lutego 2022 r. Rada ds. Kontroli Regulacyjnej oceniła projekt oceny skutków podczas posiedzenia, które odbyło się 2 marca 2022 r., a 4 marca 2022 r. wydała pozytywną opinię bez zastrzeżeń.

3. WYNIKI OCEN *EX POST*, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny *ex post*/oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

Przeprowadzono ocenę, aby stwierdzić, czy obecny unijny system odzyskiwania mienia nadal spełnia swoje zadanie, oraz aby zidentyfikować wszelkie niedociągnięcia, które mogłyby utrudnić zwalczanie przestępczości zorganizowanej. Zgodnie z zasadą „najpierw ocen” w ramach oceny sprawdzono, czy osiągnięto pierwotnie zakładane wyniki, oraz określono obszary, w których konieczna jest dalsza poprawa lub aktualizacja istniejących instrumentów prawnych.

W tym kontekście oba instrumenty prawne objęte oceną, tj. decyzja Rady dotycząca biur ds. odzyskiwania mienia oraz dyrektywa w sprawie konfiskaty, przyczyniły się do zacieśnienia współpracy między biurami ds. odzyskiwania mienia, zbliżenia pojęć zabezpieczenia i konfiskaty w poszczególnych państwach członkowskich oraz zwiększenia do pewnego stopnia wskaźników zabezpieczenia i konfiskaty. W ocenie stwierdzono jednak, że wciąż występują problemy z identyfikacją mienia, a ogólny poziom konfiskaty korzyści pochodzących z przestępstwa jest nadal zbyt niski, aby znacząco wpłynąć na zyski przestępczości zorganizowanej. Pomimo poprawy różnych aspektów systemu odzyskiwania mienia po przyjęciu decyzji Rady dotyczącej biur ds. odzyskiwania mienia oraz dyrektywy w sprawie konfiskaty nadal w dużym stopniu utrzymują się problemy zidentyfikowane przed przyjęciem odpowiednich aktów prawnych (a w szczególności dyrektywy w sprawie konfiskaty), a także szereg niedociągnięć wpływających na zdolność państw członkowskich do śledzenia, identyfikowania, zabezpieczania i konfiskaty nielegalnego mienia oraz zarządzania nim w sposób skuteczny i efektywny.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

Przy opracowywaniu niniejszego wniosku Komisja przeprowadziła konsultacje z wieloma zainteresowanymi stronami, w tym z instytucjami i agencjami UE, biurami ds. odzyskiwania mienia, organami ścigania w państwach członkowskich, organizacjami pozarządowymi i społeczeństwem obywatelskim, a także z organizacjami międzynarodowymi.

Konsultacje z zainteresowanymi stronami przeprowadzono za pomocą różnych środków, w tym zbierania informacji zwrotnych dotyczących wstępnej oceny skutków, wydarzeń z udziałem zainteresowanych stron, warsztatów, ukierunkowanych konsultacji, konsultacji publicznych, badania mającego na celu uzupełnienie oceny skutków, wywiadów częściowo ustrukturyzowanych oraz warsztatów dotyczących wariantów strategicznych.

Wstępną **ocenę skutków** opublikowano na potrzeby zbierania informacji zwrotnych w okresie od 9 marca 2021 r. do 6 kwietnia 2021 r. Otrzymano łącznie 13 odpowiedzi od różnych zainteresowanych stron.

Odbyły się dwie edycje **warsztatów dla zainteresowanych stron** – 25 i 26 maja 2021 r. z udziałem przedstawicieli biur ds. odzyskiwania mienia oraz 1 i 2 czerwca 2021 r. z udziałem komitetu kontaktowego ds. dyrektywy w sprawie konfiskaty. Celem tych warsztatów było uzyskanie opinii na temat efektywności, skuteczności, adekwatności, spójności i europejskiej wartości dodanej dyrektywy w sprawie konfiskaty oraz decyzji Rady dotyczącej biur ds. odzyskiwania mienia. Po warsztatach odbyły się ukierunkowane konsultacje polegające na udzieleniu przez uczestników pisemnych odpowiedzi.

Od 21 czerwca do 27 września 2021 r. przeprowadzono **konsultacje publiczne** w celu zebrania opinii obywateli i zainteresowanych stron. Otrzymano aż 50 odpowiedzi. W odpowiedziach podkreślono znaczenie współpracy transgranicznej organów ścigania dla zwalczania korzyści pochodzących z przestępstwa oraz naświetlono przeszkody utrudniające skuteczną identyfikację korzyści pochodzących z przestępstwa, zarządzanie nimi i ich konfiskatę, takie jak niewystarczające uprawnienia biur ds. odzyskiwania mienia oraz niewystarczający dostęp tych biur do danych, a także ograniczony zakres stosowania dyrektywy w sprawie konfiskaty. Respondenci opowiedzieli się ponadto za odpowiednią aktualizacją środków ustawodawczych w celu rozwiązania tego rodzaju problemów.

Komisja zleciła ponadto przeprowadzenie **badania, które miało pomóc w przygotowaniu oceny skutków**. Badanie przeprowadził konsultant zewnętrzny w okresie od marca 2021 r. do grudnia 2021 r. Przygotowanie badania obejmowało badanie źródeł wtórnych oraz blisko 40 częściowo ustrukturyzowanych wywiadów z zainteresowanymi stronami, takimi jak Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL), Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), Agencja Unii Europejskiej ds. Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust), organy ścigania, biura ds. odzyskiwania mienia oraz organizacje pozarządowe. Ponadto w lipcu 2021 r. w ramach badania przeprowadzono ukierunkowane konsultacje w formie pisemnych kwestionariuszy wysłanych do biur ds. odzyskiwania mienia i członków komitetu kontaktowego ds. dyrektywy w sprawie konfiskaty. Dodatkowo we wrześniu 2021 r. przeprowadzono dodatkowe cztery

edycje warsztatów, których celem było zebranie opinii zainteresowanych stron na temat wariantów strategicznych oraz określenie potencjalnych skutków tych wariantów.

- **Ocena skutków**

W ocenie skutków, którą wykorzystano do opracowania niniejszej inicjatywy, przeanalizowano różne warianty strategiczne mające na celu rozwiązanie kwestii, że unijny system odzyskiwania mienia nie jest odpowiednio przygotowany do skutecznego przeciwdziałania złożonym sposobom działania organizacji przestępczych. Poza scenariuszem podstawowym, który oznaczałby brak zmian w stosunku do obecnej sytuacji, przeanalizowano następujące warianty:

Wariant 1 opierający się na **środkach o charakterze nielegislacyjnym** wspierających wymianę doświadczeń, wiedzy i dobrych praktyk między właściwymi organami w celu zwiększenia zdolności odzyskiwania mienia i pogłębienia wiedzy na temat poszczególnych etapów odzyskiwania mienia. Wymianę tę można by jeszcze bardziej usprawnić przez opracowanie odpowiednich wytycznych unijnych oraz, w stosownych przypadkach, szkoleń dla właściwych organów.

W ramach **wariantu 2** środki polegałyby przede wszystkim na **ukierunkowanych zmianach** decyzji Rady dotyczącej biur ds. odzyskiwania mienia i dyrektywy w sprawie konfiskaty w celu sprecyzowania zakresu stosowania obowiązujących wymogów ogólnych i zwiększenia ich skuteczności. Środki te obejmowałyby wymogi przyjęcia przez państwa członkowskie krajowej strategii odzyskiwania mienia oraz zapewnienia właściwym organom niezbędnych umiejętności i zasobów. Ponadto wariant ten wiązałby się z wprowadzeniem środków mających na celu poprawę współpracy transgranicznej między biurami ds. odzyskiwania mienia, w tym dostępu do baz danych i rozszerzonych uprawnień w zakresie zabezpieczania mienia.

Wariant 3 obejmowałby, oprócz środków przewidzianych w wariantie 2, **bardziej szczegółowe wymogi** wobec państw członkowskich w odniesieniu do wszystkich etapów procesu odzyskiwania mienia. Obejmowałoby to takie obowiązki jak systematyczne wszczynanie dochodzeń finansowych, a także szczególne wymogi w zakresie zarządzania mieniem, takie jak planowanie poprzedzające zajęcie, środek tymczasowy w postaci sprzedaży oraz ustanowienie wyspecjalizowanych biur ds. zarządzania mieniem. Ponadto rozszerzono by zakres stosowania dyrektywy w sprawie konfiskaty, aby objąć szerszy zakres przestępstw: rozszerzono by obecny przepis dotyczący konfiskaty bez uprzedniego wyroku skazującego oraz wprowadzono by model konfiskaty dotyczący nielegalnego wzbogacenia zapewniający konfiskatę mienia niepowiązanego z konkretnym przestępstwem.

Środki w ramach **wariantu 4** oparto by na środkach przewidzianych w wariantie 3, lecz zakres przepisów rozszerzono by na wszystkie przestępstwa i wiązałyby się one z szerszej zakrojonymi wymogami dotyczącymi wszczynania dochodzeń. Ponadto określono by bardziej konkretne warunki dotyczące pilnych nakazów zabezpieczenia oraz wymiany informacji między biurami ds. odzyskiwania mienia.

Po rozważeniu różnych skutków gospodarczych, społecznych i środowiskowych wynikających z poszczególnych wariantów, ale także wartości wariantów pod względem skuteczności, efektywności i proporcjonalności, w ocenie skutków stwierdzono, że preferowanym wariantem jest wariant 3.

Środki przewidziane w wariantcie 1 mogą stanowić uzupełnienie zmian legislacyjnych, jednak biorąc pod uwagę, że zidentyfikowane problemy wynikały w znacznym stopniu z ram legislacyjnych, środki te nie byłyby wystarczające do skutecznego przewyciężenia zidentyfikowanych problemów. Wariant 2 również tylko w ograniczonym stopniu przyczyniłby się do poprawy obecnej sytuacji, ponieważ nieliczne dodatkowe wymogi w porównaniu ze *status quo* jedynie w pewnym stopniu wzmocniłyby zdolności w zakresie śledzenia i identyfikacji mienia, byłyby niewystarczające do zapewnienia skutecznego zarządzania zabezpieczonym mieniem i nie objęłyby wszystkich istotnych rodzajów działalności przestępczej, ponieważ środki dotyczące konfiskaty miałyby nadal ograniczony zakres.

W odniesieniu do wariantu 3 stwierdzono, że środki dotyczące śledzenia i identyfikacji mienia oraz środki zapewniające wprowadzenie skutecznych mechanizmów zarządzania mieniem i modeli konfiskaty w znacznym stopniu poprawiłyby skuteczność systemu odzyskiwania mienia. Pomimo kosztów środki te uznano za skuteczne, biorąc pod uwagę skok jakościowy wskaźnika konfiskaty, oraz za proporcjonalne w stosunku do obciążenia administracyjnego i ingerencji w strukturę organizacyjną państw członkowskich. Jeżeli chodzi o prawa podstawowe, skutki wariantu 3, a w szczególności nowego modelu konfiskaty, uznano za zrównoważone w stosunku do zabezpieczeń i zamierzonego celu polityki, biorąc pod uwagę skalę problemu.

W odniesieniu do wariantu 4 spodziewano się, że oczekiwany wzrost skuteczności będzie ograniczony w zestawieniu z dodatkowymi kosztami i bardziej znaczącą ingerencją w swobodę państw członkowskich w zakresie organizowania krajowych struktur odzyskiwania mienia zgodnie z własnymi wyborami i preferencjami krajowymi.

Po wydaniu 4 marca 2022 r. przez Radę ds. Kontroli Regulacyjnej pozytywnej opinii bez zastrzeżeń ocenę skutków zmieniono w celu lepszego przedstawienia i porównania wariantów strategicznych, w tym związanych z nimi kosztów, korzyści i skutków. Ocenę skutków poddano dalszym zmianom, aby lepiej odzwierciedlić poglądy poszczególnych zainteresowanych stron oraz różnice między państwami członkowskimi w zakresie zidentyfikowanych problemów. Ponadto w zmianie przedstawiono zarys pierwszego programu monitorowania i oceny proponowanego wniosku.

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

Zgodnie z programem sprawności i wydajności regulacyjnej (REFIT) Komisji wszystkie inicjatywy mające na celu zmianę istniejących przepisów UE powinny przyczyniać się do uproszczenia i skuteczniejszego osiągnięcia określonych celów polityki (tj. przez ograniczenie niepotrzebnych kosztów regulacyjnych). Z analizy skutków wynika, że środki określone w proponowanej dyrektywie będą stanowiły dla państw członkowskich obciążenie niewspółmiernie mniejsze niż korzyści.

W zakresie, w jakim w przepisach proponowanej dyrektywy przewidziano bardziej strategiczne podejście do kwestii odzyskiwania mienia, zagwarantowano skuteczniejsze narzędzia konfiskaty mienia oraz zapewniono właściwym organom niezbędne zasoby, umiejętności i uprawnienia, systemy odzyskiwania mienia w państwach członkowskich oraz współpraca transgraniczna staną się znacznie skuteczniejsze.

Obciążenie regulacyjne związane z tymi środkami zrekompensują z nadwyżką korzyści w zakresie identyfikacji, zabezpieczenia i konfiskaty większej ilości nielegalnego mienia oraz utrzymania lub nawet maksymalizacji jego wartości.

- **Prawa podstawowe**

Wszystkie środki przewidziane w niniejszym wniosku zapewniają respektowanie podstawowych praw i wolności zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej i muszą być wdrażane z ich poszanowaniem. Wszelkie ograniczenia dotyczące wykonywania tych praw podstawowych i wolności podlegają warunkom określonym w art. 52 ust. 1 karty, a mianowicie muszą być zgodne z zasadą proporcjonalności w odniesieniu do uzasadnionego celu, jakim jest rzeczywiste odpowiadanie celom interesu ogólnego uznanym przez Unię oraz ochrona praw i wolności innych osób. Ograniczenia muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę praw i wolności określonych w karcie.

Ingerencja proponowanych środków w prawa podstawowe (w tym w szczególności w prawa rzeczowe) jest uzasadniona potrzebą skutecznego pozbawienia przestępców, a w szczególności zorganizowanej grupy przestępczej, nielegalnego mienia, ponieważ stanowi ono dla nich zarówno główną motywację do popełniania przestępstw, jak i środek umożliwiający kontynuowanie i rozszerzanie działalności przestępczej. Proponowane środki ograniczają się do tego, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu. Nowo wprowadzony model konfiskaty jest uzasadniony nieodłącznymi trudnościami w powiązaniu mienia z konkretnymi przestępstwami w sytuacji, gdy właściciel jest zaangażowany w działalność związaną z przestępczością zorganizowaną, na którą składa się wiele przestępstw popełnianych w ciągu dłuższego okresu. Poszanowanie praw podstawowych będzie ponadto zagwarantowane dzięki zabezpieczeniom, w tym skutecznym środkom zaskarżenia, dostępnym osobie, której dotyczy nakaz, w odniesieniu do wszystkich środków przewidzianych w proponowanej dyrektywie, w tym nowo wprowadzonych wymogów dotyczących środka tymczasowego w postaci sprzedaży lub nowego modelu konfiskaty.

Niniejszy wniosek zapewnia również stosowanie odpowiednich unijnych przepisów o ochronie danych podczas wykonywania dyrektywy.

4. WPLYW NA BUDŻET

Wniosek nie ma wpływu na budżet Unii Europejskiej.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

• **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Wdrożenie proponowanej dyrektywy zostanie poddane przeglądowi po upływie trzech lat od dnia jej wejścia w życie, po czym Komisja przedłoży sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady. W sprawozdaniu tym dokonana zostanie ocena stopnia, w jakim państwa członkowskie wprowadziły środki niezbędne do zapewnienia zgodności z dyrektywą. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające wpływ i wartość dodaną dyrektywy w terminie pięciu lat od dnia jej wejścia w życie.

• **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Niniejszy wniosek dotyczący dyrektywy składa się z ośmiu rozdziałów:

Przepisy ogólne dotyczące odzyskiwania i konfiskaty mienia (rozdział I art. 1–3)

W art. 1 określa się przedmiot, którym jest ustanowienie minimalnych zasad dotyczących śledzenia i identyfikacji, zabezpieczenia i konfiskaty mienia oraz zarządzania nim w sprawach karnych, a także ułatwienie wdrażania unijnych środków ograniczających, jeżeli jest to konieczne do zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem takich środków, wykrywania ich lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

W art. 2 określa się zakres stosowania, przedstawiając wykaz przestępstw, do których powinny mieć zastosowanie przepisy niniejszej dyrektywy. Wykaz ten obejmuje przestępstwa wymienione w art. 83 TFUE oraz przestępstwa zharmonizowane na szczeblu UE. Ponadto artykuł dotyczący zakresu obejmuje szereg przestępstw, które zazwyczaj popełniają zorganizowane grupy przestępcze. Obejmuje on także przestępstwa związane z naruszeniem unijnych środków ograniczających. Na potrzeby śledzenia i identyfikacji mienia uwzględnia się przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności w maksymalnym wymiarze co najmniej jednego roku.

W art. 3 definiuje się podstawowe terminy stosowane w procesie odzyskiwania mienia, zachowując definicje zawarte obecnie w dyrektywie w sprawie konfiskaty i dodając nowe definicje, np. w odniesieniu do dochodzeń mających na celu śledzenie mienia, a także pojęcia „ukierunkowanych sankcji finansowych” i „unijnych środków ograniczających”. Odniesienia do terminu „mienie” należy rozumieć w sposób nietechniczny. Na potrzeby przepisów dotyczących śledzenia i identyfikacji, zabezpieczenia i konfiskaty mienia oraz zarządzania nim w ramach ścigania karnego stosuje się i definiuje terminy „korzyści”, „narzędzia” i „mienie”.

Przepisy dotyczące śledzenia i identyfikacji mienia (rozdział II art. 4–10)

Przepisy rozdziału II opierają się na art. 87 ust. 2 TFUE. W związku z tym mają one na celu śledzenie i identyfikację mienia w sprawach karnych, a także ułatwienie wdrażania unijnych środków ograniczających, jeżeli jest to konieczne do zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem tych środków, wykrywania ich lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

W art. 4 nakłada się na państwa członkowskie obowiązek prowadzenia dochodzeń mających na celu śledzenie mienia, aby ułatwić współpracę transgraniczną, w szczególności w każdym przypadku, gdy istnieje podejrzenie, że przestępstwo może przynieść znaczne zyski

gospodarcze, oraz w celu zapobiegania naruszeniom unijnych środków ograniczających, wykrywania tych naruszeń lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

W art. 5 nakłada się na państwa członkowskie obowiązek utworzenia co najmniej jednego biura ds. odzyskiwania mienia, zgodnie z obowiązującą decyzją Rady dotyczącą biur ds. odzyskiwania mienia. W uzupełnieniu do obowiązujących przepisów w przepisie tym określa się konkretne zadania biur ds. odzyskiwania mienia, w tym wymianę informacji z innymi biurami ds. odzyskiwania mienia w innych państwach członkowskich, także w kontekście zapobiegania naruszeniom unijnych środków ograniczających, wykrywania tych naruszeń i prowadzenia dochodzeń w ich sprawie. W artykule tym powierza się również biurom ds. odzyskiwania mienia zadanie śledzenia i identyfikacji mienia osób i podmiotów podlegających unijnym środkom ograniczającym. W tym kontekście biura ds. odzyskiwania mienia miałyby również prawo do podejmowania natychmiastowych działań w celu tymczasowego zabezpieczenia danego mienia.

W art. 6 określa się informacje, które państwa członkowskie powinny bezpośrednio udostępnić biurom ds. odzyskiwania mienia, aby zapewnić szybką reakcję na wnioski o udzielenie informacji pochodzące od innych państw członkowskich, co nie jest uregulowane w decyzji Rady dotyczącej biur ds. odzyskiwania mienia.

W art. 7 przewiduje się szczególne zabezpieczenia dotyczące dostępu do informacji. Przepis ten ma na celu zapewnienie organom krajowym dostępu do informacji na zasadzie ograniczonego dostępu z zachowaniem niezbędnych zasad bezpieczeństwa i poufności.

W art. 8 ustanawia się ramy monitorowania na potrzeby dostępu właściwych organów krajowych do informacji. Celem tego przepisu jest zapobieganie wszelkim nadużyciom lub niewłaściwemu dostępowi do informacji.

W art. 9 reguluje się kwestię wymiany informacji między biurami ds. odzyskiwania mienia, zarówno spontanicznie, jak i na wniosek, podając dalsze informacje szczegółowe w porównaniu z decyzją Rady dotyczącą biur ds. odzyskiwania mienia, m.in. cele takiej wymiany, minimalny zakres informacji, które należy zawrzeć we wnioskach transgranicznych, kanał wymiany informacji (SIENA) oraz podstawy odmowy.

W art. 10 określa się terminy udzielania odpowiedzi na wnioski o przekazanie informacji, nie zmieniając terminów określonych w decyzji Rady dotyczącej biur ds. odzyskiwania mienia, która odnosi się do terminów określonych w decyzji ramowej Rady 2006/960/WSiSW¹⁷. W przepisie tym określa się dwa scenariusze: wnioski zwykłe, na które należy udzielić odpowiedzi w terminie siedmiu dni, oraz pilne wnioski, które należy rozpatrzyć w terminie ośmiu godzin.

Przepisy dotyczące zabezpieczenia i konfiskaty mienia (rozdział III art. 11–18)

Przepisy dotyczące zabezpieczenia i konfiskaty oparte są na art. 83 TFUE. W związku z tym przepisy rozdziału III stosuje się do przestępstw objętych zakresem art. 2 ust. 1, 2, 3 i 4

¹⁷ Decyzja ramowa Rady 2006/960/WSiSW z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie uproszczenia wymiany informacji i danych wywiadowczych między organami ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. L 386 z 29.12.2006, s. 89).

niniejszej dyrektywy, ale nie do zabezpieczenia na podstawie unijnych środków ograniczających.

W art. 11 zobowiązuje się państwa członkowskie do wprowadzenia środków niezbędnych do zapewnienia możliwości szybkiego zabezpieczenia nielegalnego mienia, a w stosownych przypadkach zabezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, aby zapobiec wyzbywaniu się mienia. Środki te obejmują – oprócz środków określonych w dyrektywie w sprawie konfiskaty – możliwość wdrażania przez biura ds. odzyskiwania mienia tymczasowych środków zabezpieczających w trybie pilnym do czasu wydania formalnego nakazu zabezpieczenia. W artykule tym przewiduje się również szczególne zabezpieczenie stanowiące, że nakaz zabezpieczenia pozostaje w mocy tylko przez okres konieczny, a mienie powinno zostać niezwłocznie zwrócone, jeżeli nie zostanie skonfiskowane.

W art. 12 nakłada się na państwa członkowskie obowiązek umożliwienia konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w następstwie prawomocnego wyroku skazującego oraz obowiązek umożliwienia konfiskaty mienia stanowiącego równowartość korzyści pochodzących z przestępstwa („konfiskata standardowa i konfiskata równowartości” zgodnie z obowiązującymi przepisami UE).

W art. 13 nakłada się na państwa członkowskie obowiązek umożliwienia konfiskaty mienia przekazanego przez oskarżonego lub podejrzanego osobie trzeciej w celu uniknięcia konfiskaty („konfiskata w stosunku do osób trzecich” zgodnie z dyrektywą w sprawie konfiskaty). Taka konfiskata jest uzasadniona tylko w przypadku, gdy taka osoba trzecia wiedziała lub powinna była wiedzieć, że mienie zostało jej przekazane w tym celu. W przepisach określa się okoliczności, które są istotne przy dokonywaniu tej oceny.

W art. 14 zobowiązuje się państwa członkowskie do umożliwienia konfiskaty mienia osoby skazanej, jeżeli sąd krajowy państwa członkowskiego jest przekonany, że mienie to pochodzi z działalności przestępczej („konfiskata rozszerzona”). W swojej ocenie sąd krajowy powinien wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, w tym fakt, że wartość mienia jest nieproporcjonalna do legalnego dochodu osoby skazanej. W odróżnieniu od dyrektywy w sprawie konfiskaty możliwość ta powinna być dostępna w przypadku wszystkich przestępstw objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy.

W art. 15 zobowiązuje się państwa członkowskie do zapewnienia możliwości konfiskaty, w przypadku gdy istnieją wszystkie dowody popełnienia przestępstwa, ale wydanie wyroku skazującego nie jest możliwe ze względu na wystąpienie ograniczonej liczby okoliczności. Okoliczności te obejmują – oprócz choroby i ucieczki (uwzględnionych już w dyrektywie w sprawie konfiskaty) – śmierć podejrzanego lub oskarżonego, a także immunitet lub amnestię, czy też fakt upływu terminów przewidzianych w prawie krajowym. Jeżeli chodzi o przestępstwa, zakres stosowania tego artykułu jest ograniczony do przestępstw zagrożonych maksymalną karą pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej czterech lat.

W art. 16 wprowadza się nową możliwość konfiskaty, w przypadku gdy aktywa zostają objęte zabezpieczeniem na podstawie podejrzenia o udział w zorganizowanej działalności przestępczej oraz gdy konfiskata na podstawie innych przepisów dyrektywy nie jest możliwa. Konfiskata mienia powinna być dopuszczalna tylko w przypadku, gdy sąd krajowy jest przekonany, że dane mienie pochodzi z działalności przestępczej. Ustalenie to musi być

oparte na wszechstronnej ocenie wszystkich okoliczności sprawy, w tym kwestii, czy wartość mienia jest nieproporcjonalna do legalnego dochodu jego właściciela. Jeżeli chodzi o przestępstwa, zakres stosowania tego artykułu jest ograniczony do przestępstw zagrożonych maksymalną karą pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej czterech lat.

W art. 17 nakłada się na państwa członkowskie obowiązek prowadzenia dochodzeń mających na celu śledzenie mienia po wydaniu wyroku skazującego, aby zapewnić skuteczne wykonanie nakazu konfiskaty. W artykule tym nakłada się ponadto na państwa członkowskie obowiązek rozważenia przeznaczenia skonfiskowanego mienia na cele publiczne lub społeczne. Oba przepisy oparte są na odpowiednich przepisach dyrektywy w sprawie konfiskaty.

Art. 18 ma na celu zapewnienie, aby środki dotyczące konfiskaty nie miały wpływu na prawo ofiar przestępstwa do zaspokojenia ich roszczeń, podobnie do odpowiedniego przepisu dyrektywy w sprawie konfiskaty.

Przepisy dotyczące zarządzania mieniem (rozdział IV art. 19–21)

Przepisy dotyczące zarządzania opierają się na art. 83 TFUE. W związku z tym przepisy rozdziału IV stosuje się do przestępstw objętych zakresem art. 2 ust. 1, 2, 3 i 4 niniejszej dyrektywy, ale nie do zabezpieczenia mienia w ramach unijnych środków ograniczających.

W art. 19 zobowiązuje się państwa członkowskie do zapewnienia skutecznego zarządzania zabezpieczonym lub skonfiskowanym mieniem do czasu jego zbycia. W przepisie tym wyjaśnia się bardziej szczegółowo zakres stosowania tego ogólnego wymogu (który jest podobny do odpowiedniego przepisu dyrektywy w sprawie konfiskaty), a jego celem jest zachowanie wartości mienia i minimalizacja kosztów zarządzania. Aby osiągnąć ten cel, nakłada się na państwa członkowskie obowiązek przeprowadzenia wstępnej oceny kosztów, które zostaną poniesione w związku z zarządzaniem mieniem („planowanie poprzedzające zajęcie”).

W art. 20 zobowiązuje się państwa członkowskie do zapewnienia możliwości przekazania lub sprzedaży zabezpieczonego mienia przed wydaniem nakazu konfiskaty („środek tymczasowy w postaci sprzedaży”). W przepisie tym doprecyzowuje się zakres stosowania tego ogólnego obowiązku (określonego w dyrektywie w sprawie konfiskaty), wprowadzając wymóg zastosowania w pewnych okolicznościach środka tymczasowego w postaci sprzedaży, aby uniknąć utraty wartości mienia lub nieproporcjonalnych kosztów zarządzania nim. Wymóg ten podlega pewnej liczbie zabezpieczeń w celu ochrony prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dotyczy nakaz. Zabezpieczenia te obejmują, oprócz zabezpieczeń ogólnych, prawo do bycia wysłuchanym przed wydaniem postanowienia o zastosowaniu środka tymczasowego w postaci sprzedaży. Zasady te mają zastosowanie do mienia zidentyfikowanego w kontekście wdrażania unijnych środków ograniczających w zakresie, w jakim zostało ono zabezpieczone w związku z zarzutami karnymi, takimi jak zarzut naruszenia unijnych środków ograniczających. Ponadto w art. 20 przewiduje się możliwość obciążenia beneficjenta rzeczywistego kosztami zarządzania zabezpieczonym mieniem.

W art. 21 nakłada się na państwa członkowskie obowiązek utworzenia co najmniej jednego biura ds. zarządzania mieniem oraz określa się zadania biur ds. zarządzania mieniem

w sposób bardziej precyzyjny w porównaniu z odpowiednimi przepisami dyrektywy w sprawie konfiskaty.

Przepisy dotyczące zabezpieczeń (rozdział V art. 22–24)

Przepisy dotyczące zabezpieczeń opierają się na art. 82 ust. 2 TFUE. W związku z tym przepisy rozdziału V mają zastosowanie do przestępstw objętych zakresem art. 2 ust. 1, 2, 3 i 4 niniejszej dyrektywy.

Zabezpieczenia ujęte w tej sekcji są zasadniczo oparte na obecnych przepisach dyrektywy w sprawie konfiskaty, ale zawierają dalsze wyjaśnienia zwiększające skuteczność zabezpieczeń i aktualizujące zabezpieczenia, aby były zgodne z nowymi przepisami o ochronie danych.

Art. 22 ma na celu zapewnienie osobom, których dotyczy nakaz, informacji o przyjętych środkach zabezpieczających i środkach dotyczących konfiskaty, w tym o przyczynach ich przyjęcia.

W art. 23 określa się bardziej szczegółowe wymagania zapewniające dostępność skutecznych środków zaskarżenia wobec środków wprowadzonych na podstawie przepisów niniejszej dyrektywy. Obejmuje to również prawo dostępu do obrońcy.

Przepisy w zakresie ram strategicznych dotyczących odzyskiwania mienia (rozdział VI art. 24–27)

Większość przepisów w tej sekcji jest nowa i ma na celu zapewnienie większej skuteczności całego procesu odzyskiwania i konfiskaty mienia.

W art. 24 nakłada się na państwa członkowskie obowiązek przyjęcia krajowej strategii odzyskiwania mienia i aktualizowania jej co pięć lat. Strategia krajowa powinna być dla państw członkowskich narzędziem służącym do określania środków mających na celu wzmocnienie działań organów krajowych uczestniczących w procesie odzyskiwania mienia, zapewnienie i ułatwienie współpracy i koordynacji oraz mierzenie postępów. W tym celu strategia powinna określać cele, potrzeby w zakresie zasobów (obejmujące również szkolenie) oraz mechanizmy współpracy między właściwymi organami krajowymi.

W art. 25 nakłada się na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, aby w szczególności biura ds. odzyskiwania mienia i biura ds. zarządzania mieniem dysponowały zasobami niezbędnymi do wykonywania powierzonych im zadań.

W art. 26 zobowiązuje się państwa członkowskie do utworzenia centralnego rejestru zawierającego istotne informacje dotyczące zabezpieczonego, zarządzanego i skonfiskowanego mienia. Dostęp do tego rejestru powinien przysługiwać biurom ds. odzyskiwania mienia, biurom ds. zarządzania mieniem, a także innym organom, których zadaniem jest śledzenie i identyfikacja mienia lub zarządzanie nim.

W art. 27 zobowiązuje się państwa członkowskie do gromadzenia danych statystycznych dotyczących środków wprowadzonych na podstawie niniejszej dyrektywy oraz do corocznego przekazywania tych danych Komisji. Wiarygodne i kompletne dane statystyczne są niezbędne do właściwej oceny skuteczności środków przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy. W artykule tym upoważnia się również Komisję do przyjęcia w stosownych przypadkach

aktów delegowanych dotyczących informacji, jakie mają być gromadzone, oraz metodyki gromadzenia informacji.

Przepisy dotyczące współpracy między biurami ds. odzyskiwania mienia a organami i agencjami UE oraz państwami trzecimi (rozdział VII art. 28 i 29)

Przepisy dotyczące współpracy są nowe i odzwierciedlają dążenie do zapewnienia kompleksowych ram prawnych obejmujących wszystkie istotne aspekty odzyskiwania mienia.

Art. 28 ma na celu zapewnienie współpracy między biurami ds. odzyskiwania mienia a Prokuraturą Europejską, Europolem i Eurojustem w celu ułatwienia śledzenia i identyfikacji mienia, które może podlegać konfiskacie. Ponadto artykuł ten stanowi, że biura ds. odzyskiwania mienia będą musiały w razie potrzeby współpracować z Europolem i Eurojustem w celu zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrywania takich przestępstw lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

Art. 29 ma na celu zapewnienie współpracy między biurami ds. odzyskiwania mienia i biurami ds. zarządzania mieniem a ich odpowiednikami w państwach trzecich. Współpraca między biurami ds. odzyskiwania mienia w razie potrzeby rozciąga się na sytuacje obejmujące zapobieganie przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrywanie takich przestępstw lub prowadzenie dochodzeń w ich sprawie.

Przepisy końcowe (rozdział VIII art. 30–37)

W tej sekcji omówiono szereg kwestii prawnych i technicznych. Po pierwsze, nadaje się Komisji uprawnienie do przyjęcia aktów delegowanych na warunkach określonych w tym artykule (art. 30). Po drugie, zobowiązuje się państwa członkowskie do przekazywania Komisji, wyznaczonym właściwym organom oraz odpowiednim punktom kontaktowym informacji zgodnie z art. 5 i 21 niniejszej dyrektywy (art. 31). Ponadto rozdział ten zawiera przepis dotyczący transpozycji do prawa krajowego (art. 32) i określa obowiązek składania przez Komisję sprawozdania dla Parlamentu Europejskiego i Rady z wykonania, jak również późniejszej oceny niniejszej dyrektywy (art. 33). Wyjaśnia się w nim związek z innymi instrumentami prawnymi (art. 34) i przewiduje się zastąpienie pięciu obowiązujących aktów prawnych (art. 35); tylko Dania pozostałaby związana decyzją Rady dotyczącą biur ds. odzyskiwania mienia w celu zapewnienia, aby współpraca z duńskimi biurami ds. odzyskiwania mienia była nadal regulowana odpowiednim dorobkiem prawnym UE. Ponadto sekcja ta zawiera przepisy dotyczące wejścia w życie (art. 36) i adresatów (art. 37).

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 82 ust. 2, art. 83 ust. 1 i 2 oraz art. 87 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹⁸,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W ocenie zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością (SOCTA) Europolu z 2021 r. podkreślono rosnące zagrożenie przestępczością zorganizowaną i infiltracją przestępczą. Dostępność korzyści z działalności przestępczej – napędzana znacznymi przychodami generowanymi przez przestępczość zorganizowaną, które wynoszą co najmniej 139 mld EUR rocznie i które są w coraz większym stopniu poddawane praniu za pośrednictwem równoległego podziemnego systemu finansowego – stanowi istotne zagrożenie dla integralności gospodarki i społeczeństwa, osłabiając praworządność i prawa podstawowe. Unijna strategia zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025 ma na celu sprostanie tym wyzwaniom poprzez promowanie współpracy transgranicznej, wspieranie skutecznych dochodzeń przeciwko siatkom przestępczym, eliminowanie korzyści z działalności przestępczej oraz dostosowanie organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości do epoki cyfrowej.
- (2) Głównym motywem transgranicznej przestępczości zorganizowanej, w tym siatek przestępczych wysokiego ryzyka, jest uzyskiwanie korzyści finansowych. Dlatego też, aby stawić czoła poważnemu zagrożeniu, jakie stanowi przestępczość zorganizowana, właściwe organy powinny dysponować środkami pozwalającymi na skuteczne śledzenie, identyfikację, zabezpieczenie i konfiskatę narzędzi służących do popełnienia przestępstwa oraz korzyści i mienia pochodzących z działalności przestępczej, jak również zarządzanie nimi.
- (3) Skuteczny system odzyskiwania mienia wymaga szybkiego śledzenia i identyfikacji narzędzi służących do popełnienia przestępstwa, a także korzyści pochodzących z przestępstwa i mienia, co do którego podejrzewa się, że pochodzi z działań przestępczych. Takie korzyści, narzędzia oraz mienie należy zabezpieczyć, aby zapobiec ich zaginięciu, a następnie — po zakończeniu postępowania karnego — skonfiskować je. Skuteczny system odzyskiwania mienia wymaga także skutecznego

¹⁸

Dz.U. C z , s. .

zarządzania zabezpieczonym i skonfiskowanym mieniem w celu utrzymania jego wartości dla państwa lub w celu naprawienia szkód wyrządzonych ofiarom.

- (4) Obecne unijne ramy prawne dotyczące śledzenia i identyfikacji, zabezpieczenia i konfiskaty korzyści, narzędzi służących do popełnienia przestępstwa oraz mienia, a także zarządzania nimi oraz dotyczące biur ds. odzyskiwania mienia obejmują dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/42/UE¹⁹, decyzję Rady 2007/845/WSiSW²⁰ oraz decyzję ramową Rady 2005/212/WSiSW²¹. Komisja oceniła dyrektywę 2014/42/UE i decyzję Rady 2007/845/WSiSW i stwierdziła, że obecne ramy nie realizują w pełni celu polityki polegającego na zwalczaniu przestępczości zorganizowanej przez odzyskiwanie pochodzących z niej zysków.
- (5) Istniejące ramy prawne należy zatem zaktualizować, aby ułatwić i zagwarantować skuteczne działania w zakresie odzyskiwania i konfiskaty mienia w całej Unii. W tym celu w dyrektywie należy określić minimalne zasady śledzenia, identyfikacji, zabezpieczenia i konfiskaty mienia oraz zarządzania nim w ramach ścigania karnego. W tym kontekście ściganie karne to autonomiczne pojęcie prawa Unii, będące przedmiotem wykładni Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, niezależnie od orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Pojęcie to obejmuje wszystkie rodzaje nakazów zabezpieczenia i konfiskaty wydanych w następstwie postępowania w odniesieniu do przestępstwa. Obejmuje ono również inne rodzaje nakazów wydanych bez prawomocnego wyroku skazującego. Ściganie karne mogłoby także obejmować postępowanie przygotowawcze w sprawach karnych prowadzone przez policję i inne organy ścigania. Konieczne jest wzmocnienie zdolności właściwych organów do pozbawiania przestępców korzyści z działalności przestępczej. Dlatego też należy ustanowić zasady mające na celu wzmocnienie zdolności śledzenia i identyfikacji oraz zabezpieczania mienia, poprawę zarządzania mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym, wzmocnienie instrumentów umożliwiających konfiskatę narzędzi służących do popełnienia przestępstwa oraz korzyści i mienia pochodzących z działalności przestępczej organizacji przestępczej, jak również poprawę ogólnej skuteczności systemu odzyskiwania mienia.
- (6) Ponadto przyjęcie bezprecedensowych i daleko idących unijnych środków ograniczających, wywołane rosyjską inwazją na Ukrainę, ujawniło potrzebę zintensyfikowania działań w celu zapewnienia skutecznego wdrażania w całej Unii unijnych środków ograniczających, zarówno sektorowych, jak i indywidualnych. Mimo że unijne środki ograniczające nie mają charakteru karnego ani nie wymagają zachowania przestępczego jako wstępnego warunku ich wprowadzenia, polegają one również na zabezpieczaniu środków finansowych (tj. ukierunkowanych sankcjach finansowych) oraz na środkach sektorowych, a zatem wzmocnione zdolności w kontekście identyfikacji i śledzenia mienia powinny być korzystne dla ich wdrażania. W tym celu należy ustanowić przepisy mające zwiększyć skuteczność identyfikacji i śledzenia mienia będącego własnością osób fizycznych i podmiotów

¹⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/42/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie zabezpieczenia i konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w Unii Europejskiej (Dz.U. L 127 z 29.4.2014, s. 39).

²⁰ Decyzja Rady 2007/845/WSiSW z dnia 6 grudnia 2007 r. dotycząca współpracy pomiędzy biurami ds. odzyskiwania mienia w państwach członkowskich w dziedzinie wykrywania i identyfikacji korzyści pochodzących z przestępstwa lub innego mienia związanego z przestępstwem (Dz.U. L 332 z 18.12.2007, s. 103).

²¹ Decyzja ramowa Rady 2005/212/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 68 z 15.3.2005, s. 49).

objętych takimi środkami ograniczającymi lub przez nie kontrolowanym, a także promować ściślejszą współpracę międzynarodową biur ds. odzyskiwania mienia z ich odpowiednikami w państwach trzecich. Przewidziane w niniejszej dyrektywie środki związane z zabezpieczaniem i konfiskatą, w szczególności środki określone w rozdziałach III i IV, pozostają jednak ograniczone do sytuacji, w których mienie pochodzi z działalności przestępczej, takich jak naruszenie unijnych środków ograniczających. Niniejsza dyrektywa nie reguluje kwestii zabezpieczenia środków finansowych i zasobów gospodarczych w ramach unijnych środków ograniczających.

- (7) Środki, których celem jest zwiększenie zdolności śledzenia i identyfikacji odpowiedniego mienia w odniesieniu do osób fizycznych i podmiotów objętych unijnymi środkami ograniczającymi, a także środki uzupełniające, które mają zagwarantować, że takie mienie nie zostanie przekazane ani ukryte w celu uniknięcia unijnych środków ograniczających, przyczyniają się do zapobiegania możliwym naruszeniom unijnych środków ograniczających i wykrywania ich oraz do ściślejszej współpracy transgranicznej w dochodzeniach dotyczących możliwych przestępstw.
- (8) Przepisy powinny ułatwiać współpracę transgraniczną dzięki przyznaniu właściwym organom niezbędnych uprawnień i zasobów, aby mogły szybko i skutecznie odpowiadać na wnioski otrzymane od organów z innych państw członkowskich. Przepisy określające zasady dotyczące wczesnego śledzenia i identyfikacji, pilnych działań podejmowanych w celu zabezpieczenia lub skutecznego zarządzania przyczyniają się do poprawy możliwości odzyskiwania mienia w wymiarze transgranicznym. Biorąc pod uwagę globalny charakter w szczególności przestępczości zorganizowanej, należy także zacieśnić współpracę z państwami trzecimi.
- (9) Z uwagi na prowadzenie jednocześnie różnych rodzajów działalności przestępczej oraz systematyczną i nastawioną na zysk współpracę organizacji przestępczych zaangażowanych w różnego rodzaju nielegalną działalność na różnych rynkach skuteczne zwalczanie przestępczości zorganizowanej wymaga dostępności środków dotyczących zabezpieczenia i konfiskaty w celu pokrycia zysków ze wszystkich przestępstw, w których popełnianiu biorą udział zorganizowane grupy przestępcze. Przestępstwa te obejmują obszary przestępczości wymienione w art. 83 ust. 1, w tym nielegalny handel bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi w brzmieniu zdefiniowanym w Protokole przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniającym Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, której Unia jest stroną. Oprócz przestępstw wymienionych w art. 83 ust. 1 zakresem dyrektywy należy objąć także wszystkie przestępstwa zharmonizowane na poziomie UE, w tym nadużycia przeciwko interesom finansowym Unii Europejskiej w świetle rosnącego zaangażowania zorganizowanych grup przestępczych w takich obszarach przestępczości. Zakresem dyrektywy należy objąć także przestępstwa przeciwko środowisku, które stanowią kluczowy element działalności grup przestępczych i często mają związek z praniem pieniędzy lub dotyczą odpadów i pozostałości powstających w ramach produkcji narkotyków i nielegalnego handlu nimi. Ułatwianie nielegalnego wjazdu i pobytu jest podstawową działalnością zorganizowanych grup przestępczych i zazwyczaj powiązane jest z handlem ludźmi.
- (10) Inne przestępstwa popełniane w ramach organizacji przestępczej odgrywają zasadniczą rolę w generowaniu przychodów i umożliwianiu popełniania kolejnych przestępstw, w tym poważnych przestępstw o charakterze transgranicznym.

Przestępstwa takie należy objąć przepisami dyrektywy w takim zakresie, w jakim są one popełniane w ramach organizacji przestępczej. Podrabianie i piractwo produktów jest powiązane z praniem pieniędzy i fałszowaniem dokumentów, a także zagraża funkcjonowaniu jednolitego rynku i uczciwej konkurencji. Nielegalny handel dobrami kultury, w tym antykami i dziełami sztuki, jest często powiązany z praniem pieniędzy i stanowi ważne źródło finansowania dla zorganizowanych grup przestępczych. Fałszowanie dokumentów urzędowych i obrót takimi dokumentami, w tym dokumentami bankowymi lub dokumentami tożsamości, stanowią kluczowe narzędzie umożliwiające pranie pieniędzy, handel ludźmi lub przemyt migrantów, w związku z czym należy je objąć zakresem niniejszej dyrektywy. Inne przestępstwa często popełniane w ramach zorganizowanej grupy przestępczej obejmują zabójstwo lub spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, a także nielegalny obrót organami i tkankami ludzkimi, które stanowią źródło przychodów dla zorganizowanych grup przestępczych w kontekście zabójstw na zlecenie, zastraszania oraz handlu ludźmi. Podobnie uprowadzenie, bezprawne przetrzymywanie i branie zakładników, jak również wymuszenie rozbójnicze są wykorzystywane jako źródło przychodów przez gromadzenie pieniędzy z okupów albo jako element taktyki zastraszania przeciwników. Przestępstwo rozboju w formie zorganizowanej lub przy użyciu broni stanowi dla zorganizowanych grup przestępczych jedną z najbardziej powszechnych form generowania zysków i często jest popełniane w związku z innymi przestępstwami, w szczególności nielegalnym handlem bronią palną. Podobnie handel kradzionymi pojazdami może nie tylko generować zyski, ale także stanowi przestępstwo, które umożliwia zapewnienie narzędzi niezbędnych do popełniania kolejnych przestępstw. Co więcej, zasadniczą kwestią jest objęcie zakresem stosowania dyrektywy przestępstw skarbowych w zakresie, w jakim są one popełniane w ramach organizacji przestępczej, gdyż te konkretne przestępstwa stanowią źródło umożliwiające czerpanie zysków, zwłaszcza w przypadku prowadzenia działalności w kontekście transgranicznym. Typowe techniki stosowane przy popełnianiu oszustw podatkowych lub uchylaniu się od opodatkowania obejmują wykorzystywanie transgranicznych struktur korporacyjnych lub podobnych rozwiązań służących oszukiwaniu uzyskiwaniu korzyści podatkowych i zwrotów podatku, ukrywaniu mienia lub zysków, łączeniu zysków legalnych z nielegalnymi oraz mienia legalnego z nielegalnym lub przekazywaniu ich innym podmiotom za granicą w celu ukrycia ich pochodzenia lub właścicieli bądź beneficjentów rzeczywistych.

- (11) [W celu zapewnienia skutecznego wdrożenia unijnych środków ograniczających konieczne jest rozszerzenie zakresu stosowania dyrektywy na naruszenie unijnych środków ograniczających.]
- (12) W celu przechwytywania mienia, które może zostać przekształcone i przekazane w celu ukrycia jego pochodzenia, oraz w celu zapewnienia harmonizacji i przejrzystości definicji w całej Unii należy wprowadzić szeroką definicję mienia, które może zostać objęte zabezpieczeniem i konfiskatą. Definicja taka powinna obejmować dokumenty lub instrumenty prawne potwierdzające prawo do mienia podlegającego zabezpieczeniu i konfiskacie lub prawo związane z takim mieniem, w tym na przykład instrumenty finansowe, lub dokumenty, które mogą stanowić podstawę roszczeń wierzycieli i które z reguły znajdują się w posiadaniu osoby, na którą dana procedura ma wpływ, jak również trusty. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla obowiązujących krajowych procedur dotyczących zachowywania dokumentów prawnych lub instrumentów potwierdzających prawo do mienia lub prawo z nim związane, ponieważ procedury te są stosowane przez właściwe organy

krajowe lub organy publiczne zgodnie z prawem krajowym. Definicja ta powinna obejmować wszystkie rodzaje mienia, w tym kryptoaktywa.

- (13) W celu przechwytywania mienia, które może zostać przekształcone i przekazane w celu ukrycia jego pochodzenia, oraz w celu zapewnienia harmonizacji i przejrzystości definicji w całej Unii należy przewidzieć szeroką definicję korzyści pochodzących z przestępstwa, tak aby objąć bezpośrednie korzyści z działalności przestępczej i wszystkie korzyści pośrednie, w tym uzyskane poprzez ponowne zainwestowanie lub przekształcanie korzyści bezpośrednich, zgodnie z definicjami zawartymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1805²². Korzyści powinny zatem obejmować wszelkie mienie, w tym mienie, które zostało przekształcone lub zamienione – w całości lub w części – w inne mienie, oraz mienie, które zostało połączone z mieniem uzyskanym z legalnych źródeł – do wysokości szacowanej wartości włączonych do niego korzyści. Korzyści z przestępstwa powinny też obejmować dochody lub inne wpływy wynikające z korzyści z przestępstwa lub z mienia będącego wynikiem takiego przekształcenia, zamiany lub połączenia.
- (14) W celu ułatwienia współpracy transgranicznej, śledzenia i identyfikacji mienia na wczesnym etapie postępowania przygotowawczego istotne jest zapewnienie natychmiastowej identyfikacji narzędzi, korzyści lub mienia, które mogą następnie zostać skonfiskowane, w tym mienia związanego z działalnością przestępczą zlokalizowanego w innych jurysdykcjach. W celu zapewnienia wystarczająco priorytetowego traktowania dochodzeń finansowych we wszystkich państwach członkowskich, aby zwalczać przestępstwa o charakterze transgranicznym, należy wymagać od właściwych organów, aby rozpoczynały śledzenie mienia od chwili powzięcia podejrzenia działalności przestępczej, która prawdopodobnie przyniesie znaczne korzyści majątkowe.
- (15) Dochodzenia w przedmiocie śledzenia i identyfikacji mienia należy w razie potrzeby wszczynać także w celu zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrywania ich lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie. W tym celu biura ds. odzyskiwania mienia powinny uzyskać uprawnienia do śledzenia i identyfikacji mienia osób fizycznych lub podmiotów podlegających ukierunkowanym sankcjom finansowym. Po identyfikacji mienia biura ds. odzyskiwania mienia powinny mieć uprawnienia do tymczasowego zabezpieczenia mienia w celu zagwarantowania, że mienie nie zaginie.
- (16) Ze względu na transnarodowy charakter finansów wykorzystywanych przez zorganizowane grupy przestępcze państwa członkowskie powinny szybko wymieniać między sobą informacje mogące prowadzić do identyfikacji narzędzi i korzyści pochodzących z przestępstwa oraz innego mienia będącego własnością przestępców bądź osób lub podmiotów podlegających unijnym środkom ograniczającym lub kontrolowanego przez takie osoby lub podmioty bądź przestępców. W tym celu niezbędne jest przyznanie biur ds. odzyskiwania mienia uprawnień do śledzenia i identyfikacji mienia, które może następnie podlegać konfiskacie, aby zapewnić im dostęp do niezbędnych informacji na jasnych warunkach, a także ustanowienie przepisów dotyczących szybkiej wymiany informacji między tymi biurami, zarówno spontanicznej, jak i na wniosek. W nagłych przypadkach, gdy istnieje ryzyko

²² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1805 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie wzajemnego uznawania nakazów zabezpieczenia i nakazów konfiskaty (Dz.U. L 303 z 28.11.2018, s. 1).

wyzbycia się mienia, odpowiedzi na informacje należy udzielać jak najszybciej, a w każdym razie nie później niż w ciągu 8 godzin.

- (17) Aby biura ds. odzyskiwania mienia mogły prowadzić skuteczne dochodzenia mające na celu śledzenie mienia oraz szybko reagować na wnioski transgraniczne, powinny mieć dostęp do informacji, które umożliwiają im ustalenie istnienia lub własności mienia, które może stać się przedmiotem nakazu zabezpieczenia lub konfiskaty, bądź ustalenie, kto sprawuje kontrolę nad takim mieniem. Z tego względu biura ds. odzyskiwania mienia powinny mieć dostęp do odpowiednich danych, takich jak dane podatkowe, krajowych rejestrów obywatelstwa i ewidencji ludności, handlowych baz danych oraz informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego. Dostęp ten powinien obejmować informacje dotyczące ścigania przestępstw w zakresie, w jakim dane takie jak rejestry karne, zatrzymania pojazdów, przeszukiwanie mienia oraz uprzednio podjęte czynności prawne, takie jak nakazy zabezpieczenia lub konfiskaty bądź zajęcie środków pieniężnych, mogą mieć znaczenie dla identyfikacji odnośnego mienia. Dostęp do informacji powinien podlegać szczegółowym środkom zabezpieczającym, które zapobiegają nieuprawnionemu wykorzystywaniu praw dostępu. Środki zabezpieczające nie powinny naruszać przepisów art. 25 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680²³. Bezpośredni i natychmiastowy dostęp do tych informacji nie uniemożliwia państwom członkowskim uzyskania dostępu podlegającego gwarancjom proceduralnym ustanowionym na mocy prawa krajowego, przy należyтым uwzględnieniu faktu, że biura ds. odzyskiwania mienia muszą być w stanie szybko reagować na wnioski transgraniczne. Wdrożenie gwarancji proceduralnych dotyczących dostępu do baz danych nie powinno wpłynąć na zdolność biur ds. odzyskiwania mienia do reagowania na wnioski od innych państw członkowskich, zwłaszcza w przypadku pilnych wniosków. Dostęp do właściwych baz danych i rejestrów na podstawie niniejszej dyrektywy powinien mieć charakter uzupełniający wobec dostępu do informacji o rachunkach bankowych na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1153²⁴ oraz do informacji o beneficjentach rzeczywistych na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849²⁵.
- (18) Aby zapewnić bezpieczeństwo informacji wymienianych przez biura ds. odzyskiwania mienia, we wszelkiej komunikacji między tymi biurami prowadzonej na podstawie niniejszej dyrektywy obowiązkowe powinno być korzystanie z aplikacji sieci bezpiecznej wymiany informacji (SIENA), zarządzanej przez Europol zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/794²⁶. Z tego

²³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89).

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1153 z dnia 20 czerwca 2019 r. ustanawiająca zasady ułatwiające korzystanie z informacji finansowych i innych informacji w celu zapobiegania niektórym przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania oraz uchyłająca decyzję Rady 2000/642/WSiSW (Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 122).

²⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu zmieniona dyrektywą (UE) 2018/843 (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/794 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), zastępujące i uchyłające

względem wszystkie biura ds. odzyskiwania mienia powinny mieć bezpośredni dostęp do SIENA, aby móc realizować wszystkie zadania powierzone im na mocy niniejszej dyrektywy.

- (19) Zabezpieczenie i konfiskata w rozumieniu niniejszej dyrektywy są niezależnymi pojęciami, co nie powinno uniemożliwić państwom członkowskim wykonywania przepisów niniejszej dyrektywy przy wykorzystaniu instrumentów, które zgodnie z prawem krajowym zostałyby uznane za kary lub środki innego rodzaju.
- (20) Konfiskata prowadzi do ostatecznego pozbawienia mienia. Warunkiem wstępnym konfiskaty, a często także istotnym elementem skutecznego wykonania nakazu konfiskaty może być zabezpieczenie mienia. Mienie jest zabezpieczane poprzez jego zajęcie. Aby zapobiec wyzbywaniu się mienia przed wydaniem nakazu zabezpieczenia, należy przyznać właściwym organom w państwach członkowskich, w tym biuram ds. odzyskiwania mienia, uprawnienia do podjęcia natychmiastowego działania w celu zabezpieczenia tego mienia.
- (21) Mając na uwadze ograniczenie prawa własności wynikające z nakazów zabezpieczenia, takie środki tymczasowe należy utrzymywać nie dłużej niż jest to konieczne do zapewnienia dostępności mienia na wypadek ewentualnej późniejszej konfiskaty. Może to wymagać kontroli przez sąd krajowy, która powinna zagwarantować, że cel tych środków, jakim jest zapobieżenie wyzbywaniu się mienia, nadal pozostaje aktualny.
- (22) Zabezpieczenie mienia nie powinno naruszać możliwości uznania danej rzeczy za dowód w trakcie postępowania, pod warunkiem że zostanie ona następnie udostępniona w celu skutecznego wykonania nakazu konfiskaty. Mienie może zostać zabezpieczone w związku z postępowaniem karnym również w celu ewentualnej późniejszej restytucji lub w celu zapewnienia środków na pokrycie szkody powstałej w wyniku przestępstwa.
- (23) Oprócz środków dotyczących konfiskaty, które umożliwiają organom pozbawianie przestępców korzyści lub narzędzi bezpośrednio pochodzących z przestępstw w następstwie prawomocnego wyroku skazującego, konieczne jest umożliwienie konfiskaty mienia stanowiącego równowartość takich korzyści lub narzędzi w celu przechwycenia mienia stanowiącego równowartość korzyści i narzędzi służących do popełnienia przestępstwa, ilekroć niemożliwe jest zlokalizowanie takich korzyści i narzędzi. W stosownych przypadkach i zgodnie z prawem krajowym państwa członkowskie mogą zdefiniować konfiskatę mienia o równoważnej wartości jako uzupełniającą lub zastępczą względem konfiskaty bezpośredniej.
- (24) Powszechną i często stosowaną praktyką służącą uniknięciu konfiskaty jest przekazywanie mienia lub korzyści przez podejrzanego lub oskarżonego świadomej tego osobie trzeciej. Nabycie przez osobę trzecią odnosi się na przykład do sytuacji, w których osoba trzecia nabyła mienie – bezpośrednio lub pośrednio, na przykład przez pośrednika – od podejrzanego lub oskarżonego, w tym w przypadku sprawstwa polecającego lub kierowniczego lub popełnienia przestępstwa na rzecz podejrzanego lub oskarżonego, oraz jeżeli oskarżony nie posiada mienia, które można skonfiskować. Konfiskata taka powinna być możliwa w przypadkach, w których ustalono, że osoby trzecie wiedziały lub powinny były wiedzieć – na podstawie konkretnych faktów

decyzje Rady 2009/371/WSiSW, 2009/934/WSiSW, 2009/935/WSiSW, 2009/936/WSiSW i 2009/968/WSiSW (Dz.U. L 135 z 24.5.2016, s. 53).

i okoliczności, takich jak przekazanie nieodpłatne lub przekazanie w zamian za kwotę o wiele niższą niż wartość rynkowa danego mienia – że celem przekazania lub nabycia mienia było uniknięcie konfiskaty. Przepisy dotyczące konfiskaty w stosunku do osób trzecich powinny dotyczyć zarówno osób fizycznych, jak i osób prawnych, bez uszczerbku dla prawa osób trzecich do bycia wysłuchanym, w tym prawa do zgłoszenia roszczenia do odnośnego mienia. W żadnym przypadku nie powinno to mieć wpływu na prawa osób trzecich działających w dobrej wierze.

- (25) Organizacje przestępcze angażują się w różnorodną działalność przestępczą. Aby zapewnić skuteczne zwalczanie przestępczości zorganizowanej, w niektórych sytuacjach właściwe może być dokonanie w następstwie wyroku skazującego za przestępstwo, z którym mogą być związane korzyści majątkowe, konfiskaty nie tylko mienia powiązanego z danym przestępstwem, w tym korzyści pochodzących z przestępstwa lub narzędzi służących do jego popełnienia, lecz także dodatkowego mienia, jeżeli sąd ustali, że pochodzi ono z działalności przestępczej.
- (26) Konfiskata powinna być możliwa także wówczas, gdy sąd jest przekonany, że dane narzędzia, korzyści lub mienie pochodzą z działalności przestępczej, lecz wydanie prawomocnego wyroku skazującego nie jest możliwe z powodu choroby, ucieczki lub śmierci podejrzanego lub oskarżonego bądź gdy nie można pociągnąć podejrzanego lub oskarżonego do odpowiedzialności z powodu immunitetu lub amnestii przewidzianych w prawie krajowym. Powyższe powinno być możliwe również po upływie terminów przewidzianych w prawie krajowym, gdy takie terminy nie są wystarczająco długie, aby umożliwić skuteczne prowadzenie dochodzenia w sprawie określonych przestępstw i ich ściganie. W takich przypadkach konfiskata powinna być dozwolona jedynie wówczas, gdy sąd krajowy jest przekonany, że wyczerpane są wszystkie znamiona przestępstwa. Ze względu na proporcjonalność konfiskatę mienia bez wcześniejszego wyroku skazującego należy ograniczyć do przypadków poważnych przestępstw. Nie powinno to mieć wpływu na prawo oskarżonego do bycia poinformowanym o postępowaniu i do bycia reprezentowanym przez adwokata.
- (27) Do celów niniejszej dyrektywy za chorobę należy uznać przedłużającą się niezdolność podejrzanego lub oskarżonego do uczestniczenia w postępowaniu karnym, w wyniku czego postępowanie to nie może się dalej toczyć.
- (28) Z uwagi na immanentnie nieprzejrzysty charakter przestępczości zorganizowanej nie zawsze istnieje możliwość powiązania mienia pochodzącego z działalności przestępczej z konkretnym przestępstwem oraz konfiskaty takiego mienia. W takich sytuacjach konfiskata powinna być możliwa pod pewnymi warunkami, w szczególności gdy: mienie jest zabezpieczone na podstawie podejrzenia popełnienia przestępstw w ramach organizacji przestępczej, przestępstwa te mogą być źródłem znacznych korzyści majątkowych, a sąd jest przekonany, że zabezpieczone mienie pochodzi z działalności przestępczej prowadzonej w ramach organizacji przestępczej. Warunki te powinny zapewniać, aby konfiskatę mienia niepowiązanego z przestępstwem, za które właściciel został skazany, ograniczono do działalności przestępczej w ramach organizacji przestępczych o poważnym charakterze, która może być źródłem znacznych korzyści. Przy ustalaniu, czy przestępstwa mogą być źródłem znacznych korzyści, państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę wszystkie istotne okoliczności przestępstwa, w tym fakt, czy działalność przestępczą prowadzono z zamiarem uzyskiwania stałych znacznych zysków. Przekonanie sądu krajowego o popełnieniu przestępstwa nie powinno stanowić warunku wstępnego, niemniej sąd musi być przekonany, że dane mienie pochodzi z działalności przestępczej. Przy ustalaniu, czy dane mienie pochodzi z działalności przestępczej,

sądy krajowe powinny brać pod uwagę wszystkie istotne okoliczności danej sprawy, w tym fakt, że wartość mienia jest rażąco nieproporcjonalna w stosunku do legalnego dochodu właściciela. Państwa członkowskie powinny zatem wymagać od właściciela mienia – i zapewnić mu skuteczną możliwość – udowodnienia, że dane mienie pochodzi z legalnej działalności.

- (29) Aby zagwarantować, że mienie, które jest lub może zostać objęte nakazem zabezpieczenia lub konfiskaty, zachowa swoją wartość ekonomiczną, państwa członkowskie powinny wdrożyć środki skutecznego zarządzania. Takie środki powinny obejmować systematyczną ocenę najlepszych sposobów zachowania i optymalizacji wartości mienia przed przyjęciem środków zabezpieczających mienie, znaną także jako planowanie poprzedzające zajęcie.
- (30) W sytuacji gdy zabezpieczono mienie łatwo psujące się lub szybko tracące na wartości lub mienie, którego koszty utrzymania są nieproporcjonalne w stosunku do jego oczekiwanej wartości w chwili konfiskaty, bądź gdy zarządzanie zabezpieczonym mieniem jest zbyt trudne lub zabezpieczone mienie jest łatwo zastępowalne, państwa członkowskie powinny umożliwić sprzedaż tego mienia. Przed podjęciem takiej decyzji właściciel mienia powinien mieć prawo do bycia wysłuchanym. Państwa członkowskie powinny rozważyć możliwość obciążenia beneficjenta rzeczywistego kosztami zarządzania zabezpieczonym mieniem, na przykład alternatywnie w stosunku do zarządzenia zastosowania środka tymczasowego w postaci sprzedaży oraz w przypadku wydania prawomocnego wyroku skazującego. Wymienione zasady, w tym możliwość obciążenia beneficjenta rzeczywistego kosztami zarządzania zabezpieczonym mieniem, stosuje się do mienia zidentyfikowanego w kontekście wdrażania unijnych środków ograniczających w zakresie, w jakim zostało ono zabezpieczone w związku z zarzutami karnymi, takimi jak zarzut naruszenia unijnych środków ograniczających.
- (31) Państwa członkowskie powinny utworzyć biura ds. zarządzania mieniem, aby ustanowić wyspecjalizowane organy, których zadaniem jest zarządzanie mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym w celu skutecznego zarządzania zabezpieczonym mieniem przed konfiskatą i zachowania jego wartości w oczekiwaniu na wydanie ostatecznego orzeczenia w przedmiocie konfiskaty. Bez uszczerbku dla wewnętrznych struktur administracyjnych państw członkowskich biura ds. zarządzania mieniem powinny być albo jedynym organem zarządzającym zabezpieczonym lub skonfiskowanym mieniem, albo powinny udzielać wsparcia podmiotom zdecentralizowanym zgodnie z krajowymi strukturami zarządzania oraz wspierać właściwe organy w planowaniu poprzedzającym zajęcie.
- (32) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) i w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwaną dalej „EKPCz”), zgodnie z wykładnią zawartą w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Niniejszą dyrektywę należy wprowadzać w życie zgodnie z tymi prawami i zasadami.
- (33) Nakazy zabezpieczenia i konfiskaty wywierają znaczący wpływ na prawa przysługujące podejrzany i oskarżonym, a w szczególnych przypadkach — przysługujące osobom trzecim nieobjętym postępowaniem karnym. Aby zagwarantować ochronę praw podstawowych tych osób podczas wykonywania niniejszej dyrektywy zgodnie z prawem do rzetelnego procesu sądowego, prawem do skutecznego środka prawnego i domniemaniem niewinności zapisanymi w art. 47 i 48

Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, w dyrektywie należy określić szczegółowe środki zabezpieczające oraz środki zaskarżenia.

- (34) Stronę, której dotyczy nakaz, należy niezwłocznie powiadomić o wydaniu nakazu zabezpieczenia, nakazu konfiskaty i nakazu zastosowania środka tymczasowego w postaci sprzedaży. Celem powiadomienia o tych nakazach jest między innymi umożliwienie osobie, której dotyczy nakaz, zaskarżenia ich przed sądem. W powiadomieniach tych należy zatem co do zasady określić przyczynę lub przyczyny wydania takiego nakazu. Strona, której dotyczy nakaz, powinna mieć skuteczną możliwość zaskarżenia nakazu zabezpieczenia, nakazu konfiskaty i nakazu zastosowania środka tymczasowego w postaci sprzedaży. W przypadku nakazów konfiskaty, gdy wyczerpano wszystkie znamiona przestępstwa, lecz nie jest możliwe wydanie wyroku skazującego, oskarżony powinien mieć możliwość wykonania prawa do bycia wysłuchanym przed wydaniem nakazu. Tę samą możliwość należy zapewnić właścicielowi, którego dotyczy nakaz sprzedaży mienia przed dokonaniem jego konfiskaty.
- (35) Wykonując niniejszą dyrektywę oraz w celu zapewnienia proporcjonalności środków dotyczących konfiskaty, państwa członkowskie powinny zapobiegać nakazywaniu konfiskaty mienia w zakresie, w jakim byłaby ona nieproporcjonalna do popełnionego przestępstwa. Ponadto państwa członkowskie powinny przewidzieć możliwość odstąpienia od zarządzania konfiskaty w wyjątkowych okolicznościach, w przypadku gdyby zgodnie z prawem krajowym stanowiła ona nadmierne obciążenie dla osoby, której dotyczy nakaz, na podstawie okoliczności danej sprawy, które powinny odgrywać decydującą rolę. Takie wyjątkowe okoliczności należy ograniczyć do przypadków, w których konfiskata prowadziłaby do postawienia osoby, której dotyczy, w sytuacji w bardzo dużym stopniu utrudniającej jej przeżycie, a decydującą rolę powinny odgrywać okoliczności danej sprawy.
- (36) Niniejszą dyrektywę należy wdrażać bez uszczerbku dla dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE²⁷, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE²⁸, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE²⁹, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE³⁰, dyrektywy Parlamentu

²⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym (Dz.U. L 280 z 26.10.2010, s. 1).

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. L 142 z 1.6.2012, s. 1).

²⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57).

³⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz.U. L 294 z 6.11.2013, s. 1).

Europejskiego i Rady (UE) 2016/343³¹, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800³² oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919³³.

- (37) Szczególnie ważne jest zapewnienie ochrony danych osobowych zgodnie z prawem Unii w odniesieniu do przetwarzania danych na podstawie niniejszej dyrektywy. W tym celu przepisy niniejszej dyrektywy należy dostosować do dyrektywy (UE) 2016/680. W szczególności należy określić, że wszelkie dane osobowe wymieniane przez biura ds. odzyskiwania mienia mają pozostać ograniczone do kategorii danych wymienionych w sekcji B pkt 2 załącznika II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/794. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych przez właściwe organy krajowe, w szczególności biura ds. odzyskiwania mienia, do celów niniejszej dyrektywy.
- (38) Szczególnie ważne jest zapewnienie ochrony danych osobowych zgodnie z prawem Unii w odniesieniu do wszelkiej wymiany informacji na podstawie niniejszej dyrektywy. W tym celu w zakresie dotyczącym przetwarzania danych osobowych do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania lub ścigania przestępstw lub wykonywania kar do środków wprowadzonych na podstawie niniejszej dyrektywy stosuje się przepisy o ochronie danych określone w dyrektywie (UE) 2016/680. W stosownych przypadkach, w szczególności w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych przez biura ds. zarządzania mieniem do celów zarządzania mieniem, stosuje się przepisy o ochronie danych przewidziane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679.
- (39) Skuteczny system odzyskiwania wymaga skoordynowanych działań wielu organów – od organów ścigania, w tym organów celnych, organów podatkowych i organów odpowiedzialnych za odzyskiwanie podatków w zakresie, w jakim mają one kompetencje do odzyskiwania mienia, poprzez biura ds. odzyskiwania mienia i organy sądowe, aż po instytucje zarządzające mieniem, w tym biura ds. zarządzania mieniem. Aby zapewnić skoordynowane działanie wszystkich właściwych organów, niezbędne jest opracowanie bardziej strategicznego podejścia do odzyskiwania mienia i promowanie ściślejszej współpracy między odpowiednimi organami, a także uzyskiwanie jasnych informacji na temat wyników odzyskiwania mienia. W tym celu państwa członkowskie powinny przyjąć krajową strategię odzyskiwania mienia kształtującą działania związane z dochodzeniami finansowymi, zabezpieczaniem i konfiskatą odpowiednich narzędzi, korzyści lub mienia, zarządzaniem nimi oraz ich zbyciem, a także powinny regularnie dokonywać przeglądu tej strategii. Ponadto państwa członkowskie powinny wyposażyć właściwe organy w zasoby niezbędne do skutecznego wykonywania powierzonych im zadań. Właściwe organy należy

³¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (Dz.U. L 65 z 11.3.2016, s. 1).

³² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz.U. L 132 z 21.5.2016, s. 1).

³³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania (Dz.U. L 297 z 4.11.2016, s. 1).

rozumieć jako organy odpowiedzialne za wykonywanie zadań przewidzianych w niniejszej dyrektywie i zgodnie z krajowymi strukturami.

- (40) Aby ocenić skuteczność ram związanych z odzyskiwaniem i konfiskowaniem mienia oraz zarządzaniem nim, niezbędne jest gromadzenie i publikowanie porównywalnego zbioru danych statystycznych dotyczących zabezpieczania i konfiskowania mienia oraz zarządzania nim.
- (41) W celu zapewnienia spójnego podejścia do gromadzenia danych statystycznych wśród państw członkowskich należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia zgodnie z art. 290 TFUE aktów uzupełniających niniejszą dyrektywę przez wprowadzenie bardziej szczegółowych zasad dotyczących informacji, które należy gromadzić, oraz metodyki gromadzenia danych statystycznych.
- (42) Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.³⁴ W szczególności, aby zapewnić udział na równych zasadach Parlamentu Europejskiego i Rady w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (43) Aby zapewnić bardziej kompleksowy przegląd działań podjętych w celu zabezpieczenia i konfiskaty mienia, państwa członkowskie powinny ustanowić centralny rejestr zabezpieczonych, zarządzanych i skonfiskowanych narzędzi, korzyści lub mienia oraz gromadzić niezbędne dane statystyczne dotyczące wdrażania odpowiednich środków. Centralne rejestry zabezpieczonych i skonfiskowanych narzędzi, korzyści lub mienia należy ustanowić na poziomie krajowym celem uproszczenia zarządzania aktami poszczególnych spraw. Celem stworzenia centralnych rejestrów jest wsparcie wszystkich właściwych organów odpowiedzialnych za odzyskiwanie mienia pochodzącego z przestępstwa za pomocą łatwo dostępnej dokumentacji dotyczącej zabezpieczonego, skonfiskowanego lub zarządzanego mienia od chwili jego zabezpieczenia do chwili zwrócenia go właścicielowi lub jego zbycia. Informacje wprowadzone do rejestrów należy przechowywać tak długo, jak jest to niezbędne do celów zarządzania konkretną sprawą lub do celów gromadzenia danych statystycznych. Na potrzeby zarządzania sprawami informacji tych nie należy przechowywać przez okres dłuższy niż do chwili ostatecznego zbycia mienia w następstwie nakazu konfiskaty lub do chwili zwrócenia mienia właścicielowi w przypadku jego uniewinnienia. Dostępu do informacji zgromadzonych w centralnym rejestrze należy udzielać wyłącznie organom odpowiedzialnym za odzyskiwanie mienia pochodzącego z przestępstwa, takim jak biura ds. odzyskiwania mienia, biura ds. zarządzania mieniem, sądy krajowe lub inne organy powołane na mocy prawa krajowego.
- (44) Zorganizowane grupy przestępcze działają na poziomie transgranicznym i coraz częściej uzyskują mienie w państwach członkowskich innych niż te, w których głównie działają, oraz w państwach trzecich. Biorąc pod uwagę transnarodowy wymiar przestępczości zorganizowanej, współpraca międzynarodowa ma zasadnicze znaczenie dla odzyskiwania zysków i konfiskowania aktywów finansowych

³⁴

Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

umożliwiających przestępcom funkcjonowanie. Państwa członkowskie powinny zatem zapewnić, aby zarówno biura ds. odzyskiwania mienia, jak i biura ds. zarządzania mieniem ściśle współpracowały ze swoimi odpowiednikami w państwach trzecich w celu śledzenia i identyfikowania narzędzi i korzyści lub mienia, które mogą się stać lub są przedmiotem nakazu zabezpieczenia lub konfiskaty wydanego w ramach ścigania karnego, oraz zarządzania takimi narzędziami i korzyściami lub takim mieniem. Ponadto dla skutecznego wdrożenia unijnych środków ograniczających niezwykle istotna jest – w stosownych przypadkach – współpraca biur ds. odzyskiwania mienia z ich odpowiednikami w państwach trzecich celem zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrywania tych przestępstw lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie. W tym kontekście państwa członkowskie powinny zapewnić, aby biura ds. odzyskiwania mienia poczyniły robocze ustalenia ze swoimi odpowiednikami w tych państwach trzecich, w których obowiązuje umowa o współpracy operacyjnej umożliwiająca wymianę operacyjnych danych osobowych z Europolem lub Eurojustem.

- (45) Biura ds. odzyskiwania mienia powinny również ściśle współpracować z organami i agencjami UE, w tym z Europolem, Eurojustem i Prokuraturą Europejską, zgodnie z ich odpowiednimi mandatami, w zakresie niezbędnym do śledzenia i identyfikowania mienia w toku postępowań transgranicznych wspieranych przez Europol lub Eurojust lub w toku postępowań prowadzonych przez Prokuraturę Europejską. Biura ds. odzyskiwania mienia powinny również współpracować z Europolem i Eurojustem zgodnie ze swoimi odpowiednimi mandatami w zakresie, w jakim jest to niezbędne do śledzenia i identyfikacji mienia w celu zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrywania tych przestępstw lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.
- (46) Celem zapewnienia wspólnego rozumienia oraz minimalnych standardów w zakresie śledzenia, identyfikacji i zabezpieczania mienia oraz zarządzania nim w niniejszej dyrektywie należy ustanowić minimalne standardy dotyczące odpowiednich środków, a także związane z nimi zabezpieczenia. Przyjęcie norm minimalnych nie oznacza, że państwa członkowskie nie mogą powierzać szerzej zakrojonych uprawnień biur ds. odzyskiwania mienia lub biur ds. zarządzania mieniem lub przewidzieć dodatkowych zabezpieczeń na mocy prawa krajowego, pod warunkiem że takie środki i przepisy krajowe nie są sprzeczne z celem niniejszej dyrektywy.
- (47) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, a mianowicie ułatwienie konfiskaty mienia w sprawach karnych, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodne z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (48) Ponieważ w niniejszej dyrektywie przewidziano kompleksowy zbiór przepisów, które pokrywałyby się z istniejącymi już instrumentami prawnymi, niniejsza dyrektywa powinna zastąpić przyjęte przez Radę wspólne działanie 98/699/WSiSW³⁵, decyzję

³⁵

Wspólne działanie 98/699/WSiSW z dnia 3 grudnia 1998 r. przyjęte przez Radę na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, w sprawie prania brudnych pieniędzy, identyfikacji, wykrywania, zamrażania, zajmowania i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 333 z 9.12.1998, s. 1).

ramową Rady 2001/500/WSiSW³⁶, decyzję ramową 2005/212/WSiSW, decyzję 2007/845/WSiSW oraz dyrektywę 2014/42/UE w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą.

- (49) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.
- (50) [Zgodnie z art. 3 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Irlandia powiadomiła o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszej dyrektywy.] [albo] [Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.]
- (51) Zgodnie z art. 42 rozporządzenia (UE) 2018/1725 skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych, który wydał opinię XX/XX/20XX,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. W niniejszej dyrektywie ustanawia się normy minimalne dotyczące śledzenia, identyfikacji, zabezpieczania i konfiskaty mienia oraz zarządzania nim w ramach ścigania karnego.
2. W niniejszej dyrektywie ustanawia się również zasady mające na celu usprawnienie skutecznego wdrożenia unijnych środków ograniczających i – w stosownych przypadkach – późniejszego odzyskiwania powiązanego mienia celem zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrywania tych przestępstw lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

Artykuł 2

Zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do następujących przestępstw:

³⁶ Decyzja ramowa Rady z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 182 z 5.7.2001, s. 1).

- a) udziału w organizacji przestępczej w rozumieniu decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW³⁷;
- b) terroryzmu w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541³⁸;
- c) handlu ludźmi w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE³⁹;
- d) wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE⁴⁰;
- e) nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi w rozumieniu decyzji ramowej Rady 2004/757/WSiSW⁴¹;
- f) korupcji w rozumieniu konwencji, sporządzonej na podstawie artykułu K.3 ust. 2 lit. c) Traktatu o Unii Europejskiej, w sprawie zwalczania korupcji urzędników Wspólnot Europejskich i urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej⁴² oraz decyzji ramowej Rady 2003/568/WSiSW⁴³;
- g) prania pieniędzy w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1673⁴⁴;
- h) fałszowania środków płatniczych w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/713⁴⁵;
- i) fałszowania pieniądza, w tym euro, w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/62/UE⁴⁶;
- j) cyberprzestępczości w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/40/UE⁴⁷;

³⁷ Decyzja ramowa Rady 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej (Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42).

³⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępująca decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniająca decyzję Rady 2005/671/WSiSW (Dz.U. L 88 z 31.3.2017, s. 6).

³⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW (Dz.U. L 101 z 15.4.2011, s. 1).

⁴⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz.U. L 335 z 17.12.2011, s. 1).

⁴¹ Decyzja ramowa Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiająca minimalne przepisy określające znamiona przestępstw i kar w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami (Dz.U. L 335 z 11.11.2004, s. 8).

⁴² Dz.U. C 195 z 25.6.1997, s. 1.

⁴³ Decyzja ramowa Rady 2003/568/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie zwalczania korupcji w sektorze prywatnym (Dz.U. L 192 z 31.7.2003, s. 54).

⁴⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1673 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie zwalczania prania pieniędzy za pomocą środków prawnych (Dz.U. L 284 z 12.11.2018, s. 22).

⁴⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/713 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie zwalczania fałszowania i oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi, zastępująca decyzję ramową Rady 2001/413/WSiSW (Dz.U. L 123 z 10.5.2019, s. 18).

⁴⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/62/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie prawnokarnych środków ochrony euro i innych walut przed fałszowaniem (Dz.U. L 151 z 21.5.2014, s. 1).

k) nielegalnego handlu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi w rozumieniu Protokołu przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej⁴⁸;

l) nadużyć finansowych, w tym przestępstwa nadużycia i innych przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371⁴⁹;

m) przestępstw przeciwko środowisku, w tym nielegalnego handlu zagrożonymi gatunkami zwierząt oraz zagrożonymi gatunkami i odmianami roślin, w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE⁵⁰, a także przestępstw związanych z zanieczyszczeniem pochodzącym ze statków w rozumieniu dyrektywy 2005/35/WE zmienionej dyrektywą 2009/123/WE⁵¹;

n) ułatwiania nielegalnego wjazdu i pobytu w rozumieniu decyzji ramowej Rady 2002/946/WSiSW⁵² i dyrektywy Rady 2002/90/WE⁵³;

2. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do następujących przestępstw w zakresie, w jakim dane przestępstwo popełniono w ramach organizacji przestępczej:

a) podrabiania produktów i piractwa;

b) nielegalnego handlu dobrami kultury, w tym antykami i dziełami sztuki;

c) fałszowania dokumentów urzędowych i obrotu takimi dokumentami;

d) zabójstwa lub spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;

e) nielegalnego handlu organami i tkankami ludzkimi;

f) uprowadzenia, bezprawnego przetrzymywania lub wzięcia zakładników;

g) rozboju w formie zorganizowanej lub przy użyciu broni;

h) wymuszenia rozbójniczego;

i) handlu skradzionymi pojazdami;

⁴⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/40/UE z dnia 12 sierpnia 2013 r. dotycząca ataków na systemy informatyczne i zastępująca decyzję ramową Rady 2005/222/WSiSW (Dz.U. L 218 z 14.8.2013, s. 8).

⁴⁸ Dz.U. L 89 z 25.3.2014, s. 7.

⁴⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

⁵⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 28).

⁵¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/123/WE z dnia 21 października 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2005/35/WE w sprawie zanieczyszczenia pochodzącego ze statków oraz wprowadzenia sankcji w przypadku naruszenia prawa (Dz.U. L 280 z 27.10.2009, s. 52).

⁵² Decyzja ramowa Rady 2002/946/WSiSW w sprawie wzmocnienia systemu karnego w celu zapobiegania ułatwianiu nielegalnego wjazdu, tranzytu i pobytu (Dz.U. L 328 z 5.12.2002, s. 1).

⁵³ Dyrektywa Rady 2002/90/WE definiująca ułatwianie nielegalnego wjazdu, tranzytu i pobytu (Dz.U. L 328 z 5.12.2002, s. 17).

j) przestępstw skarbowych odnoszących się do podatków bezpośrednich i pośrednich – zgodnie z definicją w prawie krajowym państw członkowskich – zagrożonych karą co najmniej roku pozbawienia wolności lub ograniczenia wolności.

3. [Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do naruszenia unijnych środków ograniczających w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady.]

4. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do wszelkich innych przestępstw określonych w innych unijnych aktach prawnych, jeżeli przewidziano w nich wyraźnie, że niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do zdefiniowanych w nich przestępstw.

5. Przepisy dotyczące śledzenia i identyfikacji narzędzi i korzyści lub mienia przewidziane w rozdziale II mają zastosowanie do wszystkich przestępstw zdefiniowanych w prawie krajowym, zagrożonych karą co najmniej roku pozbawienia wolności lub ograniczenia wolności.

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „korzyści” oznaczają wszelkie korzyści majątkowe pochodzące, bezpośrednio lub pośrednio, z przestępstwa, przybierające dowolną formę mienia i obejmujące wszelkie korzyści wynikające z ponownego zainwestowania lub przekształcania korzyści bezpośrednich oraz wszelkie wpływy mające wartość;
- 2) „mienie” oznacza mienie każdego rodzaju, materialne lub niematerialne, ruchome lub nieruchome, oraz dokumenty lub instrumenty prawne potwierdzające prawo do takiego mienia lub prawo z nim związane;
- 3) „narzędzia” oznaczają każde mienie użyte lub które miało zostać użyte w jakikolwiek sposób, w całości lub w części, do popełnienia przestępstwa;
- 4) „śledzenie i identyfikacja” oznaczają wszelkie czynności dochodzeniowe podejmowane przez właściwe organy celem określenia narzędzi, korzyści lub mienia mogących pochodzić z działalności przestępczej;
- 5) „zabezpieczenie” oznacza tymczasowy zakaz przekazywania, niszczenia, przetwarzania, przemieszczania mienia lub rozporządzania nim lub tymczasowe przejęcie pieczy lub kontroli nad mieniem;
- 6) „konfiskata” oznacza ostateczne pozbawienie mienia orzeczone przez sąd w związku z przestępstwem;
- 7) „SIENA” oznacza aplikację sieci bezpiecznej wymiany informacji, zarządzaną przez Europol, która ma na celu ułatwianie wymiany informacji między państwami członkowskimi a Europolem;
- 8) „organizacja przestępcza” oznacza organizację przestępczą zdefiniowaną w art. 1 decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW;

9) „ofiara” oznacza ofiarę w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE⁵⁴, a także osobę prawną, zgodnie z definicją w prawie krajowym, która doznała szkody wskutek któregośkolwiek przestępstwa wchodzącego w zakres niniejszej dyrektywy;

10) „beneficjent rzeczywisty” oznacza beneficjenta rzeczywistego w rozumieniu art. 3 pkt 6 dyrektywy 2015/849/UE⁵⁵;

11) „unijne środki ograniczające” oznaczają środki przyjęte na podstawie art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 215 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;

12) „ukierunkowane sankcje finansowe” oznaczają szczególne unijne środki ograniczające skierowane przeciwko określonym osobom lub podmiotom, przyjęte na podstawie art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 215 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;

ROZDZIAŁ II

ŚLEDZENIE I IDENTYFIKACJA

Artykuł 4

Dochodzenia mające na celu śledzenie mienia

1. W celu ułatwienia współpracy transgranicznej państwa członkowskie wprowadzają środki umożliwiające szybkie śledzenie i szybką identyfikację narzędzi i korzyści lub mienia, które mogą stać się lub są przedmiotem nakazu zabezpieczenia lub konfiskaty w toku postępowania karnego.

2. Właściwe organy niezwłocznie przeprowadzają dochodzenia mające na celu śledzenie mienia, o których mowa w ust. 1, w każdym przypadku, gdy wszczęto postępowanie przygotowawcze w związku z przestępstwem, które może prowadzić do powstania znacznej korzyści majątkowej, lub – w stosownych przypadkach – w celu zapobieżenia przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrycia tych przestępstw lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

Artykuł 5

Biura ds. odzyskiwania mienia

1. Każde państwo członkowskie ustanawia co najmniej jedno biuro ds. odzyskiwania mienia celem ułatwienia współpracy transgranicznej w związku z dochodzeniami mającymi na celu śledzenie mienia.

⁵⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW.

⁵⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu zmieniona dyrektywą (UE) 2018/843 (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

2. Zadania biura ds. odzyskiwania mienia są następujące:

- a) śledzenie i identyfikacja narzędzi, korzyści lub mienia w każdym przypadku, gdy jest to konieczne, aby wesprzeć inne właściwe organy krajowe odpowiedzialne za dochodzenia mające na celu śledzenie mienia zgodnie z art. 4;
- b) śledzenie i identyfikacja narzędzi, korzyści lub mienia, które mogą stać się lub są przedmiotem nakazu zabezpieczenia lub konfiskaty wydanego przez inne państwo członkowskie;
- c) współpraca i wymiana informacji z biurami ds. odzyskiwania mienia innych państw członkowskich w zakresie śledzenia i identyfikacji narzędzi i korzyści lub mienia, które mogą stać się lub są przedmiotem nakazu zabezpieczenia lub konfiskaty;
- d) wymiana informacji z innymi biurami ds. odzyskiwania mienia w państwach członkowskich na temat skutecznego wdrażania unijnych środków ograniczających w każdym przypadku, gdy jest to konieczne do zapobiegania przestępstwom, wykrywania ich lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

3. Biura ds. odzyskiwania mienia otrzymują uprawnienia do śledzenia i identyfikacji mienia osób lub podmiotów podlegających unijnym ukierunkowanym sankcjom finansowym, aby w razie potrzeby zapobiegać przestępstwom, wykrywać je lub prowadzić dochodzenia w ich sprawie. W tym celu współpracują one z biurami ds. odzyskiwania mienia i innymi, odpowiednimi właściwymi organami w innych państwach członkowskich oraz wymieniają istotne informacje.

4. Państwa członkowskie umożliwiają biurom ds. odzyskiwania mienia podejmowanie niezwłocznych działań, o których mowa w art. 11 ust. 2, w razie potrzeby w celu zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrywania takich przestępstw lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie. Art. 11 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

Artykuł 6

Dostęp do informacji

1. Do celów wykonywania zadań przewidzianych w art. 5 państwa członkowskie zapewniają, aby biura ds. odzyskiwania mienia miały natychmiastowy i bezpośredni dostęp do następujących informacji w zakresie, w jakim informacje te są niezbędne do śledzenia i identyfikacji korzyści, narzędzi i mienia:

- a) danych podatkowych, w tym danych będących w posiadaniu organów podatkowych i skarbowych;
- b) krajowych rejestrów nieruchomości lub elektronicznych systemów wyszukiwania danych oraz rejestrów gruntów i katastralnych;
- c) krajowych rejestrów obywatelstwa i ewidencji ludności prowadzonych w odniesieniu do osób fizycznych;

- d) krajowych rejestrów pojazdów silnikowych, statków powietrznych i jednostek pływających;
 - e) baz danych dotyczących działalności gospodarczej, w tym rejestrów działalności gospodarczej i spółek;
 - f) krajowych rejestrów zabezpieczenia społecznego;
 - g) odpowiednich informacji będących w posiadaniu właściwych organów do celów zapobiegania przestępczości, wykrywania, lub ścigania przestępstw lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.
2. W przypadku gdy informacje, o których mowa w ust. 1, nie są przechowywane w bazach danych lub rejestrach, państwa członkowskie wprowadzają środki niezbędne do zapewnienia, aby biura ds. odzyskiwania mienia mogły szybko uzyskać te informacje w inny sposób.
3. Bezpośredni i natychmiastowy dostęp do informacji, o których mowa w ust. 1, pozostaje bez uszczerbku dla gwarancji proceduralnych ustanowionych w prawie krajowym.

Artykuł 7

Warunki uzyskiwania dostępu do informacji przez biura ds. odzyskiwania mienia

1. Personel specjalnie wyznaczony i upoważniony do uzyskiwania dostępu do informacji, o których mowa w art. 6, korzysta z dostępu do informacji zgodnie z art. 6 wyłącznie wówczas, gdy jest to konieczne w danym przypadku.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby personel biur ds. odzyskiwania mienia przestrzegał przepisów prawa krajowego dotyczących poufności i tajemnicy zawodowej. Państwa członkowskie zapewniają również, aby personel biur ds. odzyskiwania mienia dysponował specjalistycznymi umiejętnościami i zdolnościami niezbędnymi do skutecznego wykonywania powierzonych mu zadań.
3. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych zapewniających bezpieczeństwo danych, aby biura ds. odzyskiwania mienia mogły uzyskiwać dostęp do informacji, o których mowa w art. 6, oraz je przeszukiwać.

Artykuł 8

Monitorowanie dostępu do informacji i ich przeszukiwania przez biura ds. odzyskiwania mienia

1. Nie naruszając przepisów art. 25 dyrektywy 2016/680, państwa członkowskie zapewniają, aby organy dysponujące informacjami, o których mowa w art. 6, prowadziły logi wszystkich czynności z zakresu dostępu i przeszukiwania podejmowanych przez biura ds. odzyskiwania mienia zgodnie z niniejszą dyrektywą. Takie logi zawierają w szczególności:
 - a) krajowe dane referencyjne;
 - b) datę i godzinę zapytania lub wyszukiwania;
 - c) rodzaj danych użytych do rozpoczęcia zapytania lub wyszukiwania;

- d) niepowtarzalne identyfikatory wyników zapytania lub wyszukiwania;
- e) nazwę biura ds. odzyskiwania mienia przeglądającego rejestr;
- f) niepowtarzalny identyfikator użytkownika urzędnika, który dokonał zapytania lub wyszukiwania.

2. Logi, o których mowa w ust. 1, można wykorzystywać wyłącznie w celu monitorowania ochrony danych, w tym sprawdzania zgodności przetwarzania danych z prawem, oraz w celu zapewniania bezpieczeństwa i integralności danych. Logi są chronione przed nieuprawnionym dostępem za pomocą odpowiednich środków i usuwane pięć lat po utworzeniu. Jeżeli jednak są konieczne do prowadzenia bieżących procedur monitorowania, usuwa się je, gdy tylko przestają być konieczne do celu tych procedur.

Artykuł 9

Wymiana informacji

1. Państwa członkowskie wprowadzają środki niezbędne do zapewnienia, aby ich biura ds. odzyskiwania mienia przekazywały na wniosek biura ds. odzyskiwania mienia innego państwa członkowskiego wszelkie informacje niezbędne do wykonywania ich działań przewidzianych w art. 5. Kategorie przekazywanych danych osobowych wymieniono w sekcji B pkt 2 załącznika II do rozporządzenia (UE) 2016/794.

Wszelkie dane osobowe, które mają zostać przekazane, określa się indywidualnie w poszczególnych przypadkach, biorąc pod uwagę ich niezbędność do wykonywania zadań przewidzianych w art. 5.

2. Składając wniosek na podstawie ust. 1, biuro ds. odzyskiwania mienia jak najprecyzyjniej podaje poniższe informacje:

- a) przedmiot wniosku;
- b) przyczyny złożenia wniosku, w tym znaczenie informacji, których dotyczy wniosek, dla śledzenia i identyfikacji mienia;
- c) charakter postępowania;
- d) rodzaj przestępstwa, w odniesieniu do którego składa się wniosek;
- e) związek postępowania z państwem członkowskim, do którego skierowany jest wniosek;
- f) dokładne informacje na temat mienia będącego przedmiotem zainteresowania biura lub poszukiwanego przez biuro, takiego jak rachunki bankowe, nieruchomości, pojazdy, statki morskie, statki powietrzne, przedsiębiorstwa i inne dobra o dużej wartości;
- g) lub na temat osób fizycznych lub prawnych, które uważa się za związane z tym mieniem, np. imiona i nazwiska, adresy, daty i miejsca urodzenia, data zarejestrowania, współnicy, siedziba;
- h) w stosownych przypadkach umotywowanie pilnego charakteru wniosku.

3. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki, aby umożliwić swoim biurom ds. odzyskiwania mienia wymianę informacji z biurami ds. odzyskiwania mienia innych państw

członkowskich bez konieczności składania wniosku, gdy są one w posiadaniu informacji na temat narzędzi, korzyści lub mienia, które uważają za niezbędne do wykonywania zadań biura ds. odzyskiwania mienia przewidzianych w art. 5. Przekazując takie informacje, biura ds. odzyskiwania mienia wskazują powody, dla których uznają wymieniane informacje za niezbędne.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby możliwe było przedstawienie informacji przekazywanych przez biura ds. odzyskiwania mienia na podstawie ust. 1, 2 i 3 jako dowodów przez sąd krajowy państwa członkowskiego zgodnie z procedurami prawa krajowego.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby biura ds. odzyskiwania mienia miały bezpośredni dostęp do systemu SIENA i wykorzystywały go do celów wymiany informacji, o której mowa w niniejszym artykule.

6. Biura ds. odzyskiwania mienia mogą odmówić przekazania informacji wnioskującemu biurowi ds. odzyskiwania mienia, jeżeli istnieją faktyczne podstawy domniemania, że przekazanie takich informacji:

a) mogłoby zaszkodzić fundamentalnym interesom bezpieczeństwa narodowego państwa członkowskiego, do którego skierowany jest wniosek;

b) mogłoby zagrażać trwającemu postępowaniu przygotowawczemu lub operacji wywiadowczej w sprawie przestępstwa lub stwarzać bezpośrednie zagrożenie dla życia lub integralności cielesnej osoby fizycznej.

7. Państwa członkowskie wprowadzają środki niezbędne do zapewnienia, aby odmowa przekazania informacji zawierała uzasadnienie. Odmowa może dotyczyć wyłącznie tej części informacji, których dotyczy wniosek, do której odnoszą się powody określone w ust. 6, i w stosownych przypadkach nie może wpływać na obowiązek udzielenia pozostałych części informacji zgodnie z niniejszą dyrektywą.

Artykuł 10

Ograniczenia przekazywania informacji

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby biura ds. odzyskiwania mienia odpowiadały na wnioski o przekazanie informacji zgodnie z art. 9 ust. 1 jak najszybciej, a w każdym razie w następujących terminach:

a) siedmiu dni kalendarzowych – w przypadku wszystkich wniosków, które nie są pilne;

b) ośmiu godzin – w przypadku pilnych wniosków dotyczących informacji, o których mowa w art. 6 ust. 1, przechowywanych w bazach danych i rejestrach.

2. W przypadku gdy informacje, których dotyczy wniosek złożony w trybie przewidzianym w ust. 1 lit. b), nie są bezpośrednio dostępne lub gdy wniosek złożony w trybie przewidzianym w ust. 1 lit. a) wiąże się z nieproporcjonalnym obciążeniem, biuro ds. odzyskiwania mienia otrzymujące wniosek może odroczyć przekazanie informacji. W takim wypadku biuro ds. odzyskiwania mienia, do którego skierowano wniosek, niezwłocznie informuje wnioskujące biuro ds. odzyskiwania mienia o takim odroczeniu, a informacje,

których dotyczy wniosek, przekazuje jak najszybciej, a w każdym razie w terminie trzech dni od pierwotnego terminu przewidzianego w ust. 1.

ROZDZIAŁ III

ZABEZPIECZENIE I KONFISKATA

Artykuł 11

Zabezpieczenie

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki, aby umożliwić zabezpieczenie mienia niezbędne do przeprowadzenia jego ewentualnej konfiskaty na podstawie art. 12.
2. Środki zabezpieczające obejmują niezwłoczne działanie, które w razie konieczności należy podjąć w celu zabezpieczenia mienia.
3. Państwa członkowskie umożliwiają biurom ds. odzyskiwania mienia podejmowanie niezwłocznych działań, o których mowa w ust. 2, do czasu wydania nakazu zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1. Okres obowiązywania takich tymczasowych, pilnych środków zabezpieczających nie przekracza siedmiu dni.
4. W stosownych przypadkach mienie będące w posiadaniu osoby trzeciej może podlegać środkom zabezpieczającym określonym w ust. 1, 2 i 3 w celu zapewnienia ewentualnej konfiskaty przewidzianej w art. 13.
5. Państwa członkowskie zapewniają, aby nakazy zabezpieczenia określone w ust. 1, 2, 3 i 4 były wydawane przez właściwy organ i zawierały odpowiednie uzasadnienie.
6. Nakaz zabezpieczenia mienia określony w ust. 1 obowiązuje tylko przez okres konieczny do zabezpieczenia mienia ze względu na możliwość późniejszej konfiskaty. Zabezpieczone mienie, które nie ulega późniejszej konfiskacie, jest niezwłocznie zwracane właścicielowi mienia. Warunki lub zasady proceduralne regulujące zwrot takiego mienia określa prawo krajowe.
7. Jeżeli mienie podlegające zabezpieczeniu składa się z podmiotów, w przypadku których należy zabezpieczyć kontynuację działalności, takich jak przedsiębiorstwa, nakaz zabezpieczenia obejmuje środki uniemożliwiające uzyskanie dostępu do takiego mienia przez jego właścicieli lub przez osoby sprawujące nad nim kontrolę, lecz umożliwiające kontynuowanie działalności.

Artykuł 12

Konfiskata

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty – w całości lub w części – narzędzi i korzyści pochodzących z przestępstwa po wydaniu prawomocnego wyroku skazującego, przy czym może być to również wyrok wydany w wyniku postępowania zaocznego.

2. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty mienia, którego wartość odpowiada narzędziom lub korzyściom pochodzącym z przestępstwa, po wydaniu prawomocnego wyroku skazującego, przy czym może być to również wyrok wydany w wyniku postępowania zaocznego.

Artykuł 13

Konfiskata w stosunku do osób trzecich

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty korzyści lub innego mienia o równoważnej wartości, jeżeli takie korzyści lub inne mienie podejrzany lub oskarżony przekazał, bezpośrednio lub pośrednio, osobom trzecim lub jeżeli osoby trzecie nabyły je od podejrzanego lub oskarżonego.

Konfiskatę takich korzyści lub takiego innego mienia umożliwia się w przypadkach, w których ustalono, że osoby trzecie wiedziały lub powinny były wiedzieć – na podstawie konkretnych faktów i okoliczności, takich jak przekazanie lub zbycie nieodpłatne lub w zamian za kwotę o wiele niższą niż wartość rynkowa danego mienia – że celem przekazania lub nabycia mienia było uniknięcie konfiskaty.

2. Przepis ust. 1 nie wpływa na prawa osób trzecich działających w dobrej wierze.

Artykuł 14

Konfiskata rozszerzona

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty, w całości lub w części, mienia należącego do osoby skazanej za popełnienie przestępstwa, w przypadku gdy mienie to może być źródłem – w sposób bezpośredni lub pośredni – korzyści majątkowych i w przypadku gdy sąd krajowy jest przekonany, że przedmiotowe mienie pochodzi z działalności przestępczej.

2. Ustalając, czy dane mienie pochodzi z działalności przestępczej, należy uwzględnić wszystkie okoliczności sprawy, w tym konkretne fakty i dostępne dowody, takie jak nieproporcjonalna do legalnego dochodu skazanego wartość jego mienia.

Artykuł 15

Konfiskata bez uprzedniego wyroku skazującego

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki celem umożliwienia, na warunkach przewidzianych w ust. 2, konfiskaty narzędzi i korzyści lub mienia zgodnie z art. 12 lub, jeśli zostały one przekazane osobie trzeciej, zgodnie z art. 13 w przypadkach, w których wszczęto postępowanie karne, lecz jego kontynuowanie było niemożliwe ze względu na następujące okoliczności:

- a) chorobę podejrzanego lub oskarżonego;
- b) ucieczkę podejrzanego lub oskarżonego;
- c) śmierć podejrzanego lub oskarżonego;

d) korzystanie z immunitetu sądowego przez podejrzanego lub oskarżonego na mocy prawa krajowego;

e) udzielenie amnestii podejrzanemu lub oskarżonemu na podstawie prawa krajowego;

f) upływ terminów przewidzianych w prawie krajowym, gdy takie terminy nie są wystarczająco długie, aby umożliwić skuteczne prowadzenie dochodzenia w sprawie określonych przestępstw i ich ściganie.

2. Konfiskata bez uprzedniego wyroku skazującego jest możliwa wyłącznie w przypadku przestępstw, które mogą być źródłem – w sposób bezpośredni lub pośredni – znacznych korzyści majątkowych, i wyłącznie wówczas, gdy sąd krajowy jest przekonany, że wyczerpane są wszystkie znamiona przestępstwa.

3. Przed wydaniem przez sąd nakazu konfiskaty w rozumieniu ust. 1 i 2 państwa członkowskie zapewniają poszanowanie prawa do obrony osoby, której dotyczy nakaz, w tym poprzez umożliwienie jej dostępu do akt sprawy oraz poszanowanie jej prawa do bycia wysłuchanym w odniesieniu do kwestii prawnych i faktycznych.

4. Na potrzeby niniejszego artykułu pojęcie „przestępstwa” obejmuje przestępstwa wymienione w art. 2, w przypadku gdy są one zagrożone maksymalną karą pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej czterech lat.

Artykuł 16

Konfiskata mienia wynikającego z nielegalnego wzbogacenia w związku z działalnością przestępczą

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty mienia, w przypadku gdy nie jest możliwa konfiskata na podstawie art. 12–15 i gdy spełnione są następujące warunki:

a) mienie zostało zabezpieczone w toku postępowania przygotowawczego w związku z przestępstwami popełnionymi w ramach organizacji przestępczej;

b) przestępstwo, o którym mowa w lit. a), może być źródłem – w sposób bezpośredni lub pośredni – znacznych korzyści majątkowych;

c) sąd krajowy jest przekonany, że zabezpieczone mienie pochodzi z przestępstw popełnionych w ramach organizacji przestępczej.

2. Ustalając, czy zabezpieczone mienie pochodzi z przestępstwa, należy uwzględnić wszystkie okoliczności sprawy, w tym konkretne fakty i dostępne dowody, takie jak nieproporcjonalna do legalnego dochodu wartość mienia właściciela takiego mienia.

3. Na potrzeby niniejszego artykułu pojęcie „przestępstwa” obejmuje przestępstwa przewidziane w art. 2, w przypadku gdy są one zagrożone maksymalną karą pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej czterech lat.

4. Przed wydaniem przez sąd nakazu konfiskaty w rozumieniu ust. 1 i 2 państwa członkowskie zapewniają poszanowanie prawa osoby, której dotyczy nakaz, do obrony, w tym poprzez umożliwienie jej dostępu do akt sprawy oraz poszanowanie jej prawa do bycia wysłuchanym w odniesieniu do kwestii prawnych i faktycznych.

Artykuł 17

Skuteczna konfiskata i wykonanie

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu umożliwienia śledzenia i identyfikacji mienia, które ma być objęte zabezpieczeniem i konfiskatą, również po wydaniu prawomocnego wyroku skazującego lub po przeprowadzeniu postępowania w zastosowaniu art. 15 i 16.
2. Państwa członkowskie rozważają zasadność wprowadzenia środków, które umożliwiają wykorzystanie skonfiskowanego mienia w interesie publicznym lub do celów społecznych.

Artykuł 18

Zaspakajanie roszczeń ofiar przestępstwa

Jeżeli w związku z popełnieniem przestępstwa ofiary przestępstwa zgłaszają roszczenia w stosunku do osoby, która objęta jest przewidzianym w niniejszej dyrektywie środkiem dotyczącym konfiskaty, państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu zapewnienia, aby środek dotyczący konfiskaty nie miał wpływu na prawa ofiar przestępstwa do uzyskania zaspokojenia ich roszczeń.

ROZDZIAŁ IV

ZARZĄDZANIE

Artykuł 19

Zarządzanie mieniem i planowanie poprzedzające zajęcie

1. Państwa członkowskie zapewniają skuteczne zarządzanie mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym do czasu jego zbycia.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przed wydaniem nakazu zabezpieczenia w rozumieniu art. 11 ust. 1 właściwe organy odpowiedzialne za zarządzanie mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym dokonały oceny kosztów, jakie mogą zostać poniesione w związku z zarządzaniem mieniem, które może zostać zabezpieczone, w celu zachowania i optymalizacji wartości tego mienia do czasu jego zbycia.

Artykuł 20

Środek tymczasowy w postaci sprzedaży

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby mienie zabezpieczone zgodnie z art. 11 ust. 1 mogło zostać przekazane lub sprzedane przed wydaniem nakazu konfiskaty w co najmniej jednym z następujących przypadków:
 - a) mienie podlegające zabezpieczeniu jest łatwo psujące się lub szybko się amortyzuje;
 - b) koszty przechowywania lub utrzymania mienia są nieproporcjonalnie wysokie w stosunku do jego wartości;

c) administrowanie mieniem jest zbyt trudne lub zarządzanie nim wymaga specjalnych warunków i trudno dostępnej wiedzy specjalistycznej.

2. Państwa członkowskie przyjmują środki niezbędne do zapewnienia, by przy wydawaniu nakazu zastosowania środka tymczasowego w postaci sprzedaży uwzględniane były interesy właściciela mienia, w tym to, czy mienie, które ma zostać sprzedane, jest łatwo zastępowalne. Z wyjątkiem przypadków ucieczki, państwa członkowskie zapewniają, aby właściciel mienia, które może być przedmiotem środka tymczasowego w postaci sprzedaży, został powiadomiony o sprzedaży i wysłuchany przed jej dokonaniem. Właścicielowi należy umożliwić zwrócenie się o sprzedaż mienia.

3. Dochody uzyskane z takiej sprzedaży należy zabezpieczyć do czasu wydania przez sąd postanowienia o konfiskacie. Państwa członkowskie wprowadzają właściwe środki w celu zapewnienia ochrony osób trzecich będących nabywcami sprzedawanego mienia przed działaniami odwetowymi, tak aby sprzedane mienie nie zostało zwrócone osobom skazanym za przestępstwa, o których mowa w art. 2.

4. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby kosztami zarządzania zabezpieczonym mieniem został obciążony beneficjent rzeczywiście.

Artykuł 21

Biura ds. zarządzania mieniem

1. Każde państwo członkowskie ustanawia lub wyznacza co najmniej jedno biuro ds. zarządzania mieniem do celów zarządzania mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym.

2. Biura ds. zarządzania mieniem mają następujące zadania:

a) zapewnienie skutecznego zarządzania mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym przez bezpośrednie zarządzanie tym mieniem albo przez zapewnianie wsparcia i wiedzy fachowej innym właściwym organom odpowiedzialnym za zarządzanie nim;

b) udzielanie właściwym organom odpowiedzialnym za zarządzanie mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym wsparcia w zakresie planowania poprzedzającego zajęcie;

c) współpraca z innymi właściwymi organami odpowiedzialnymi za śledzenie i identyfikację, zabezpieczenie i konfiskatę mienia, zgodnie z niniejszą dyrektywą;

d) współpraca z innymi właściwymi organami odpowiedzialnymi za zarządzanie mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym w sprawach transgranicznych.

ROZDZIAŁ V ZABEZPIECZENIA

Artykuł 22

Obowiązek przekazania informacji osobom, których dotyczy nakaz

Państwa członkowskie zapewniają, aby nakazy zabezpieczenia określone w art. 11, nakazy konfiskaty określone w art. 12–16 oraz nakazy sprzedaży mienia zgodnie z art. 20 były przekazywane osobie, której dotyczy nakaz wraz z uzasadnieniem zastosowanego środka.

Artykuł 23

Środki zaskarżenia

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby, w odniesieniu do których stosuje się środki przewidziane w niniejszej dyrektywie, miały prawo do obrony, do skutecznego środka prawnego oraz do rzetelnego procesu sądowego w celu umożliwienia im korzystania z przysługujących im praw.

2. Państwa członkowskie zapewniają osobie, której mienia dotyczy nakaz zabezpieczenia, określony w art. 11, skuteczną możliwość zaskarżenia go przed sądem zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym. W przypadku gdy nakaz zabezpieczenia mienia wydał właściwy organ inny niż organ sądowy, prawo krajowe musi stanowić, że nakaz taki musi najpierw zostać przedłożony organowi sądowemu w celu jego zatwierdzenia lub kontroli, zanim będzie mógł zostać zaskarżony przed sądem.

3. W przypadku ucieczki podejrzanego lub oskarżonego państwa członkowskie podejmują wszelkie uzasadnione działania w celu zapewnienia skutecznej możliwości zaskarżenia nakazu konfiskaty i wprowadzają obowiązek wezwania danej osoby na postępowanie w sprawie konfiskaty lub obowiązek podjęcia rozsądnych starań w celu powiadomienia jej o takim postępowaniu.

4. Państwa członkowskie zapewniają osobie, której mienia dotyczy nakaz konfiskaty, skuteczną możliwość zaskarżenia tego nakazu i istotnych okoliczności sprawy przed sądem zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym.

W przypadku nakazów konfiskaty określonych w art. 13, okoliczność taka obejmuje fakty i okoliczności, na których oparto twierdzenie, że osoba trzecia wiedziała lub powinna była wiedzieć, że celem przekazania lub nabycia było uniknięcie konfiskaty.

W przypadku nakazów konfiskaty określonych w art. 14 i 16 okoliczności takie obejmują konkretne fakty i dostępne dowody, na podstawie których dane mienie uznano za mienie pochodzące z działalności przestępczej.

W przypadku nakazów konfiskaty określonych w art. 15 okoliczności takie obejmują konkretne fakty i dowody, na podstawie których sąd krajowy uznał, że wyczerpane są wszystkie znamiona przestępstwa.

5. Wykonując niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie zapewniają niewydawanie nakazu konfiskaty w zakresie, w jakim byłaby ona nieproporcjonalna do popełnionego przestępstwa lub oskarżenia przeciwko osobie, której dotyczy konfiskata. Wykonując niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie zapewniają, w wyjątkowych okolicznościach, odstępianie od

wydawania nakazu konfiskaty, w przypadku gdyby – zgodnie z prawem krajowym – stanowiła ona nadmierne obciążenie dla osoby, której dotyczy nakaz.

6. Państwa członkowskie zapewniają osobie, której mienia dotyczy określony w art. 20 nakaz sprzedaży odnośnego mienia, skuteczną możliwość zaskarżenia tego nakazu. Państwa członkowskie zapewniają możliwość, aby takie zaskarżenie miało skutek zawieszający.

7. Osoby trzecie mają prawo dochodzić roszczeń wynikających z przysługującego im tytułu własności lub innych praw rzeczowych, w tym również w przypadkach, o których mowa w art. 13.

8. Osoby, których mienia dotyczą środki określone w niniejszej dyrektywie, mają prawo dostępu do adwokata w trakcie całego postępowania w sprawie zabezpieczenia i konfiskaty. Osoby takie są powiadamiane o tym prawie.

ROZDZIAŁ VI

RAMY STRATEGICZNE DOTYCZĄCE ODZYSKIWANIA MIENIA

Artykuł 24

Krajowa strategia odzyskiwania mienia

1. Państwa członkowskie przyjmują krajową strategię odzyskiwania mienia do dnia [*jeden rok od wejścia w życie niniejszej dyrektywy*] i aktualizują ją w regularnych odstępach czasu nieprzekraczających pięciu lat.

2. Strategia ta zawiera przynajmniej następujące elementy:

a) cele strategiczne, priorytety i środki służące wzmocnieniu starań wszystkich właściwych organów krajowych zaangażowanych w odzyskiwanie mienia zgodnie z niniejszą dyrektywą;

b) ramy zarządzania służące osiągnięciu celów i priorytetów strategicznych, w tym opis ról i obowiązków wszystkich właściwych organów oraz mechanizmów współpracy;

c) odpowiednie mechanizmy koordynacji i współpracy wszystkich właściwych organów na szczeblu strategicznym i operacyjnym;

d) zasoby udostępniane właściwym organom, w tym szkolenia;

e) procedury regularnego monitorowania i oceny osiągniętych wyników.

3. Państwa członkowskie przekazują Komisji swoje strategie i wszelkie aktualizacje tych strategii w ciągu trzech miesięcy od ich przyjęcia.

Artykuł 25

Zasoby

Państwa członkowskie zapewniają, aby biura ds. odzyskiwania mienia oraz biura ds. zarządzania mieniem wykonujące zadania zgodnie z niniejszą dyrektywą dysponowały należycie wykwalifikowanym personelem oraz odpowiednimi zasobami finansowymi,

technicznymi i technologicznymi niezbędnymi do skutecznego wykonywania ich funkcji związanych z wdrażaniem niniejszej dyrektywy.

Artykuł 26

Ustanowienie centralnych rejestrów mienia zabezpieczonego i mienia skonfiskowanego

1. Do celów zarządzania mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym państwa członkowskie ustanawiają centralne rejestry zawierające informacje dotyczące zabezpieczenia i konfiskaty narzędzi i korzyści lub mienia, które mogą stać się lub są przedmiotem nakazu zabezpieczenia lub konfiskaty, oraz zarządzania takimi narzędziami i korzyściami lub takim mieniem.

2. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu zapewnienia, aby biura ds. odzyskiwania mienia, biura ds. zarządzania mieniem oraz inne właściwe organy wykonujące zadania zgodnie z art. 4, 19 i 20 były uprawnione do bezpośredniego i natychmiastowego wprowadzania informacji, o których mowa w ust. 3, do dostępu do tych informacji oraz do ich wyszukiwania.

3. Następujące informacje muszą być wprowadzane, dostępne oraz musi istnieć możliwość ich wyszukiwania za pomocą centralnych rejestrów, o których mowa w ust. 1:

- a) mienie podlegające nakazowi zabezpieczenia lub konfiskaty, w tym szczegółowe informacje umożliwiające identyfikację mienia;
- b) szacunkowa lub rzeczywista wartość mienia w chwili jego zabezpieczenia, konfiskaty i zbycia;
- c) właściciel mienia, w tym jego beneficjent rzeczywisty, o ile takie informacje są dostępne;
- d) dane referencyjne rejestru krajowego dotyczące postępowania związanego z mieniem;
- e) nazwa organu wprowadzającego informacje do rejestru;
- f) niepowtarzalny identyfikator użytkownika urzędnika, który wprowadził informacje do rejestru.

4. Informacje, o których mowa w ust. 3, przechowuje się jedynie przez okres konieczny do celów prowadzenia ewidencji i przeglądu mienia zabezpieczonego, skonfiskowanego lub będącego przedmiotem zarządzania, a w każdym razie nie dłużej niż do czasu jego zbycia, lub w celu dostarczenia rocznych danych statystycznych, o których mowa w art. 27.

5. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych zapewniających bezpieczeństwo danych zawartych w centralnych rejestrach mienia zabezpieczonego i mienia skonfiskowanego.

Artykuł 27

Dane statystyczne

1. Państwa członkowskie gromadzą i przechowują na szczeblu centralnym kompleksowe statystyki dotyczące środków wprowadzonych na podstawie niniejszej dyrektywy.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby dane statystyczne, o których mowa w ust. 1, gromadzono zgodnie z kalendarzem i przekazywano co roku Komisji do dnia [1 września] następnego roku.

3. Komisja może przyjąć akty delegowane, zgodnie z art. 30, ustanawiające bardziej szczegółowe zasady dotyczące informacji, które należy gromadzić, oraz metodyki gromadzenia danych statystycznych, o których mowa w ust. 1, oraz ustaleń dotyczących przekazywania ich Komisji.

ROZDZIAŁ VII

WSPÓŁPRACA

Artykuł 28

Współpraca z organami i agencjami UE

1. Biura ds. odzyskiwania mienia państw członkowskich ściśle współpracują z Prokuraturą Europejską w celu ułatwienia identyfikacji narzędzi i korzyści lub mienia, które mogą stać się lub są przedmiotem nakazu zabezpieczenia lub nakazu konfiskaty w ramach ścigania karnego dotyczącego przestępstw, w odniesieniu do których Prokuratura Europejska wykonuje swoje kompetencje.

2. Biura ds. odzyskiwania mienia współpracują z Europolem i Eurojustem, zgodnie z obszarami ich kompetencji, w celu ułatwienia identyfikacji narzędzi i korzyści lub mienia, które mogą stać się lub są przedmiotem nakazu zabezpieczenia lub nakazu konfiskaty wydanego przez właściwy organ w toku postępowania karnego, oraz w stosownych przypadkach w celu zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrywania ich lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

Artykuł 29

Współpraca z państwami trzecimi

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby biura ds. odzyskiwania mienia współpracowały ze swoimi odpowiednikami w państwach trzecich w jak największym zakresie i z zastrzeżeniem obowiązujących ram prawnych dotyczących ochrony danych w celu wykonywania zadań określonych w art. 5 oraz, w stosownych przypadkach, w celu zapobiegania przestępstwom związanym z naruszeniem unijnych środków ograniczających, wykrywania ich lub prowadzenia dochodzeń w ich sprawie.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby biura ds. zarządzania mieniem współpracowały ze swoimi odpowiednikami w państwach trzecich w jak największym zakresie w celu wykonywania zadań określonych w art. 21.

ROZDZIAŁ VIII

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 30

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 27, powierza się Komisji na czas nieokreślony od [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 27, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa z 13 kwietnia 2016 r.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 27 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o [dwa miesiące] z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 31

Wyznaczone właściwe organy i punkty kontaktowe

1. Państwa członkowskie informują Komisję o organie lub organach wyznaczonych do wykonywania zadań określonych w art. 5 i 21.
2. Jeżeli w państwie członkowskim powierzono zadania określone w art. 5 i 21 więcej niż dwóm organom, państwo członkowskie wyznacza co najwyżej dwa punkty kontaktowe na potrzeby ułatwienia współpracy w sprawach transgranicznych.
3. Najpóźniej do dnia [... *miesiący od wejścia w życie niniejszej dyrektywy*] r. państwa członkowskie powiadamiają Komisję o właściwym organie lub organach, a także o punktach kontaktowych, o których mowa, odpowiednio, w ust. 1 i 2.
4. Najpóźniej do dnia [... *miesiący od wejścia w życie niniejszej dyrektywy*] r. Komisja utworzy rejestr internetowy zawierający wykaz wszystkich właściwych organów oraz wyznaczonych punktów kontaktowych dla każdego z nich. Komisja publikuje na swojej stronie internetowej i regularnie aktualizuje wykaz organów, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 32

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia [*data wejścia w życie* +1 rok] r. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.
2. Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.

Artykuł 33

Sprawozdawczość

1. Do dnia [*data wejścia w życie* +3 lata] r. Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w którym ocenia wykonanie niniejszej dyrektywy.
2. Do dnia [*data wejścia w życie* +5 lat] r. Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w którym ocenia niniejszą dyrektywę. Komisja uwzględnia informacje przekazane przez państwa członkowskie oraz wszelkie inne istotne informacje związane z transpozycją i wykonaniem niniejszej dyrektywy. Na podstawie tej oceny Komisja podejmuje decyzję o odpowiednich działaniach następnych, w tym w razie potrzeby o wniosku ustawodawczym.

Artykuł 34

Stosunek do innych regulacji prawnych

1. Niniejsza dyrektywa nie narusza przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/1153/UE⁵⁶.

Artykuł 35

Zastąpienie wspólnego działania 98/699/WSiSW, decyzji ramowych 2001/500/WSiSW i 2005/212/WSiSW, decyzji 2007/845/WSiSW i dyrektywy 2014/42/UE

⁵⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1153 z dnia 20 czerwca 2019 r. ustanawiająca zasady ułatwiające korzystanie z informacji finansowych i innych informacji w celu zapobiegania niektórym przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania oraz uchylająca decyzję Rady 2000/642/WSiSW (Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 122).

1. Wspólnie działanie 98/699/WSiSW, decyzje ramowe 2001/500/WSiSW i 2005/212/WSiSW, decyzja 2007/845/WSiSW i dyrektywa 2014/42/UE zostają zastąpione w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą bez uszczerbku dla zobowiązań tych państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji tych instrumentów do prawa krajowego.

2. W odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą odesłania do instrumentów, o których mowa w ust. 1, traktuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy.

Artykuł 36

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 37

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca*

*W imieniu Rady
Przewodniczący*